



Çevreme Duyarlıyım
Değerlerime Sahip Çıkıyorum

EĞİTİCİ Kılavuzu

SORUMLULUK ÖZ DENETİM

Kasım 2023



Genel Yayın Yönetmeni

Dr. Ahmet İŞLEYEN

Yayın Koordinatörü

Dr. Yusuf AKBAŞ

Proje Koordinatörü

Abdulaziz GÜVEN

Editör

Dr. Ali GÜL

Yazarlar

Mehmet GÜVEN

Nuray UĞURLUOĞLU

Hilal DEMİR

Gül Betül YILMAZ

Serpil BOZKURT

Sümeyye Emine KARACA KÖSE

Dil Uzmanı

Tevfik Fikret TAŞKIN

Ölçme ve Değerlendirme

Nuray UĞURLUOĞLU

Kapak ve İç Tasarım

Sami ÇELİK

Hakan ÖZTÜRK

Resimleme

Serdar DEMİRCAN

Emeği Geçenler

Din Öğretimi Genel Müdürlüğü'nden Ders Programları ve Materyaller Dairesi Başkanlığı çalışanlarına ve Diyanet İşleri Başkanlığı'ndan Fatih TUNÇ'a değerli katkılarından dolayı teşekkür ederiz.

Her hakkı saklıdır ve Milli Eğitim Bakanlığına aittir. Kitabın metin, soru ve şekilleri kısmen de olsa hiçbir surette alınıp yayımlanamaz.

İÇİNDEKİLER

FASİKÜL HAKKINDA	4
ETKİNLİKLER UYGULANIRKEN NELERE DİKKAT EDİLMELİ	6
GRUP OLUŞTURMADA ALTERNATİF ÖNERİLER	7
ETKİNLİK HAZIRLAYICIYA VE UYGULAYICIYA NOTLAR	9
ETKİNLİK UYGULAMA REHBERİ	10
HEDEFİNİ BELİRLE.....	10
HANGİ FAALİYETLERİ YAPACAĞINI BELİRLE.....	10
ÖĞRENCİYİ TEŞVİK ET.....	11
MESAJINI GÜÇLENDİR	11
HEDEFİN NERESİNDE OLDUĞUNU KONTROL ET.....	11

BİRİNCİ HAFTA

HEDEFİNİ BELİRLE.....	13
HANGİ FAALİYETLERİ YAPACAĞINI BELİRLE.....	15
ÖĞRENCİYİ TEŞVİK ET.....	22
MESAJINI GÜÇLENDİR.....	23
HEDEFİN NERESİNDE OLDUĞUNU KONTROL ET.....	24

İKİNCİ HAFTA

HEDEFİNİ BELİRLE.....	25
HANGİ FAALİYETLERİ YAPACAĞINI BELİRLE.....	26
ÖĞRENCİYİ TEŞVİK ET.....	31
MESAJINI GÜÇLENDİR.....	33
HEDEFİN NERESİNDE OLDUĞUNU KONTROL ET.....	34

ÜÇÜNCÜ HAFTA

HEDEFİNİ BELİRLE.....	35
HANGİ FAALİYETLERİ YAPACAĞINI BELİRLE.....	36
ÖĞRENCİYİ TEŞVİK ET.....	41
MESAJINI GÜÇLENDİR.....	43
HEDEFİN NERESİNDE OLDUĞUNU KONTROL ET.....	44

DÖRDÜNCÜ HAFTA

HEDEFİNİ BELİRLE.....	45
HANGİ FAALİYETLERİ YAPACAĞINI BELİRLE.....	46
ÖĞRENCİYİ TEŞVİK ET.....	54
MESAJINI GÜÇLENDİR.....	56
HEDEFİN NERESİNDE OLDUĞUNU KONTROL ET.....	57

SORUMLULUK-ÖZDENETİM DEĞERİ ÖN TEST DEĞERLENDİRME ÖLÇEĞİ	58
SORUMLULUK-ÖZDENETİM DEĞERİ SON TEST DEĞERLENDİRME ÖLÇEĞİ	59
VELİ DESTEK MEKTUBU.....	61
SORUMLULUK-ÖZDENETİM DEĞERİ SÖZLÜĞÜ.....	65

FASİKÜL HAKKINDA

Sorumluluk(mesuliyet),kişinin kendi davranışlarını veya yetki alanına giren herhangi bir olayın sonuçlarını üstlenmesidir. Yani üzerimize düşen görevleri yapmak ve aksattığımız her işin sonuçlarını üstlenme, yaptığımız her işin daha sonra açıklamasını yapabilme, farkında olabilme duygusudur.

Sorumluluk; tıpkı diğer beceriler gibi öğrenilebilen, kişiliğe veya karaktere dönüştürülebilen bir değerdir. Bu değer istendik yönde geliştirilmesi küçük yaşlardan itibaren çocuğun karşılaştığı yetişkin tutumlarına bağlıdır.

Çocuklarımızın, öğrenme çağındayken sorumluluk duygusu geliştirilmelidir. Çocuklara duygu ve düşüncelerini yönetme becerisi kazandırılmalıdır. Çocukları öz denetim çizgisine çekerek toplumumuzu, yaşadığımız ortamı daha huzurlu ve sağlıklı bir hale getirebiliriz. Herkes kendi içinde bir hesaplama yapar, yaptıklarının doğru mu, yanlış mı olduğunun ayırımına varabilir. Yanlışlarımız varsa uyarılara gerek kalmadan hatamızın farkına varır, sorumluluğunu üstlenir, düzeltilebilecek bir durum varsa hemen düzeltiriz.

Sorumluluk duygumuzun tamamlayıcı en önemli ögesi ise öz denetimdir. Öz denetim, kişinin kendi davranışlarını, eylemlerini ve kararlarını değerlendirmesi ve denetlemesi anlamına gelmektedir. Kişinin kararlarını içsel bir değerlendirmeye tabi tutarak insani, ahlaki, kültürel normlara göre denetlemesi, tutum ve davranışlarını bu ilkeler doğrultusunda şekillendirmesi öz denetim sahibi olduğunun göstergesi sayılmaktadır.

Bununla birlikte kişinin yaptıklarından veya yapmadıklarından sorumlu tutulup tutulamayacağına en önemli göstergelerinden biri akıl sahibi olmasıdır. Kişi aklını özgür iradesiyle tercihlerine yansıtabilmelidir. Bu yönüyle dünyada sorumluluk duygusu taşıyan tek varlık insandır.

En güzel şekilde yaratılan ve akıl gibi üstün vasıflarla donatılan insanı evren içerisinde önemli ve anlamlı kılan husus sorumluluk sahibi olmasıdır. Sorumluluk bilinci toplumsal hayatta erdemli bir hayat sürdürmenin ön şartı olarak karşımıza çıkmaktadır. Zira toplum içinde yaşayan bir insanın göz ardı edilemeyecek hakları ve sorumlulukları vardır.

Kişinin yaratıcısına, kendisine, ailesine, arkadaşlarına, akrabalarına, öğretmenlerine, iletişim kurduğu diğer kişilere, çevresindeki canlı-cansız varlıklara karşı sorumlulukları olduğu gibi; toplumsal düzenin korunmasını sağlayan kayıtlı ve kayıtsız kurallara, kültürel mirasa, örf, adet, gelenek ve göreneklere uyma, uygun davranma ve gelecek nesillere aktarma sorumluluğu da bulunmaktadır.

Sorumluluk ve özdenetim değerini içeren fasikülümüz, öğrencilerine değer eğitimi verme çabasında olan değerler kulübü temsilci öğretmenleri ve eğiticiler için rehber olarak hazırlanan içeriklerden oluşmaktadır.

Bu fasikülde, hem okul alanı içerisinde (sınıfta, bahçede, koridorlarda) yapılabilecek hem okul dışı (okul çevresinde, mahalle aralarında, sokakta, yakın ve uzak çevre gibi) ÇEDES uygulama mekânlarının tamamında rahatlıkla uygulanabilecek hem de aileyi ve çevreyi sürece dahil ederek eğitici rehberliğinde kazanıma ulaştıracak etkinlik örneklerine yer verilme çalışılmıştır.

Fasikül çalışmasında temel eğitim ve ortaöğretim düzeyindeki öğrencilere yönelik Talim ve Terbiye Kurulu tarafından yayımlanan öğretim programlarında yer verilen “kök değerler” ve bu değerlerin genel ve özel kazanımları incelenerek kazanımlar oluşturulmuştur.

Öğrencilerin millî, manevî, ahlaki değerleri özümseyebilmesi ve hayatına yansıtabilmesi için gerekenler:

- Doğruyu-yanlış, iyiyi-kötüyü, güzeli-çirkini, ahlaki olanı ve olmayanı, kutsal kabul edilen kültürel ve toplumsal normlara uygun olanı ve olmayanı, evrensel değerlere uygun olanı ve olmayanı bilme ve ayırt etme düzeyi,
- Karşılaştığı seçenekler arasında doğruyu, iyiyi, güzeli ve ahlaki olanı, kültürel ve toplumsal normlara uygun olanı isteme ve tercih etme düzeyi,
- Tercihleri doğrultusunda doğru, iyi, güzel, ahlaki ve kutsal normlara uygun olanı yaparak kişilik ve karaktere dönüştürme düzeyi dikkate alınarak organize edilmiştir.

Etkinliklerin içerik ve kurgu tasarımları, eğitim programlarında ön plana çıkan beceri temelli ve öğrenci merkezli eğitim paradigmalarının öngörülerini doğrultusunda yapılmıştır. Öğrencilerin iş birliği yapabilmeleri, etkin ve aktif öğrenme gerçekleştirebilmeleri, öğrenme stillerini ve bireysel farklılıklarını keşfedebilmeleri için farklı öğretim yöntem ve teknikleri kullanılmaya çalışılmıştır. Etkinlikler, araştırmayı teşvik eden, doğruya ulaşmak için sorular soran, duygudaşlık kurabilmek için canlandırma ve drama etkinlikleri gerçekleştiren, üretmeye ve paylaşmaya teşvik eden yeterlilikler taşımaktadır.

Etkinlikler; eğitimcilerin, akranların, aile bireylerinin, yakın ve uzak çevrenin rehber ve model olmaları durumu göz önüne alınarak okul içinde ve dışında, özel hayatında ve toplum içerisinde öz disiplinle; ölçülü, dengeli, duyarlı ve değerlerine sahip çıkıp koruyacak seviyeye taşınması anlayışıyla hazırlanmıştır.

Etkinlikler; yakından uzağa ilkesi ile çocuğun fiziksel, ruhsal ve duygusal gelişimini destekleyecek, ailesi, arkadaşları, yakın ve uzak çevresi, içinde yaşadığı toplum, ülkesi ve dünyayla ilişkisi üzerinden farklılıkları dikkate alan, insani ve evrensel değer ve beceri eğitimi vermeyi hedeflemektedir. Bu yönüyle kapsayıcı ve bütünleştirici özellik taşımaktadır.

Etkinliklerin her biri; her sınıf düzeyine, her yaş grubuna ve aynı öğrenme ortamında farklı beklentileri ve farklı geçmiş yaşantıları olan öğrencilere uygun olamaz. Bu nedenle etkinliklerde sınıf düzeyi, yaş aralığı ve hazırbulunluluk seviyesi gibi belirleyici, ayırt edici ve nitelendirici unsurlar özellikle belirtilmemiş olup bu konudaki tercih ve inisiyatif temsilci öğretmene ve eğitime bırakılmıştır. Eğitici; etkinlik seçimlerinde hedef kitlenin sınıf düzeyini, yaşını, hazırbulunluluk seviyesini, çevrenin koşullarını, uygulama mekânının imkânlarını, hedef kitlenin ihtiyaçlarını ve beklentilerini dikkate almalıdır.

ETKİNLİKLER UYGULANIRKEN DİKKAT EDİLECEK HUSUSLAR

1. Etkinlikler uygulanırken gelişim ve eğitim psikolojisi ile öğretim yöntem ve tekniklerinin tüm ilkeleri göz önünde bulundurulmalıdır.
2. Etkinliklerin kurumlar arası iş birliği ve ziyaret gerektirdiği durumlarda yasal izinler ve resmî prosedürler eğitici tarafından etkinlik öncesinde tamamlanmalıdır.
3. Önceden hazırlık yapılması gereken durumlarda, planlanan etkinliklerle ilgili paydaşlar (ÇEDES uygulama mekânlarındaki ilgili personeller, öğrenciler veya aileler) bilgilendirilmeli, ortamın ya da etkinliklerin hazırlanabilmesi için yeterli süre verilmelidir.
4. Velilerin gerçekleştirilecek etkinlikler ile ilgili yanlış ve eksik bilgileri ya da önyargıları olabilir. Böyle durumlarda, sadece öğrenciyi bilgilendirmek bazen öğrenci ve ailesi arasında çatışmalara yol açabilir. Bu nedenle öğrencilerle yapılan faaliyetler ve öğrencilere verilen görevlerle ilgili öğrenci velilerini de bilgilendirerek onları da sürecin bir parçası kılmak önem arz etmektedir.
5. Aile katımlı etkinlikler hazırlanırken aile bütünlüğü bozulmuş, aile bireylerinden (vefat, tutukluluk, engellilik, şehir ya da yurt dışında çalışma, Çocuk Esirgeme Kurumu uhdesinde olma vb.) ayrı yaşamak durumunda olan öğrencilerin özel durumları da dikkate alınarak planlanmalıdır.
6. Öğrencilerle bir araya gelmeden önce etkinlikle ilgili planlama yapılmalı, malzeme gerektiren etkinlikler varsa malzemeler temin edilerek uygulama mekânına hazırlıklı gidilmelidir.
7. Etkinlikler ve kazanımlar planlama yapılmadan önce mutlaka okunmalı, gerekliyse öğrenci seviyesi ve süre de dikkate alınarak etkinlikler geliştirilmeli, çeşitlendirilmeli, yenisinden kurgulanmalı veya değiştirilmelidir.
8. Etkinlikler esnasında öğrencilere rol ve görev verilmelidir. Verilen görevler, onların özgüvenlerini geliştireceği gibi sorumluluk bilinci kazanmalarında da sürükleyici bir güç olacaktır. Ancak, öğrencilere görev verilirken emredici bir üsluptan kaçınılmalıdır. Öğrencilerin eğlenerek öğrenebileceği ve gönüllü olarak aktif rol alacağı bir ortam kendilerine sunulmalıdır.
9. Etkinliklerin uygulanması sırasında karşılıklı saygı, sevgi, hoşgörü iklimi oluşturulmasına dikkat edilmeli; öğrencilerin öğrenme ortamında küçük düşme, yanlış cevap verme gibi kaygıları olmadan, çekinmeden kendilerini ifade edebilecekleri, rahat ve güvende hissedebilecekleri bir ortam oluşturulmalıdır.
10. Öğrencilerle etkileşim süreçlerinde, öğrenci paylaşımlarına ilişkin yorumların yapıcı olmasına dikkat edilmeli ve etkinlikler sırasında aynı yapıcı tutumun öğrenciler tarafından birbirlerine karşı sergilenmesine de özen gösterilmelidir.
11. Öğrencilerle iletişim kurarken gelişimsel özellikleri iyi analiz edilmeli, hassas süreçler içerisinde olabilecekleri, duygu, düşünce ve davranışlarında dalgalanmalar yaşayabilecekleri dikkate alınmalıdır. Öğretmenin bu durumları olgunlukla karşılaması, bilginin, becerinin, değer ve tutumun topluma gençlerle aktarılacağı unutulmamalıdır. Öğrencilere bulundukları yaş dönemine uygun olarak formasyonel davranılmalı ve doğabilecek problemler öngörülerek gerekli önlemler alınmalıdır.

12. ÇEDES faaliyetlerinde aktif bir şekilde katılım sağlamak isteyen öğrenciler olabileceği gibi, bu öğrencilerin yanı sıra çekingen, dinamik bir katılım sağlamaktan sakınan öğrencilerin de olabileceği göz önünde bulundurulmalıdır. Değerler kulübü faaliyetlerinde öğrencilerin katılımı hususunda öğrenciler arasında dengeyi sağlayarak, birbirlerine fırsat verecekleri ortam oluşturulmalıdır.
13. Etkinlikler sırasında öğrencilerin özel bir durum yaşadığı fark edildiğinde bu durum kalabalık arkadaş ortamında çözülmeye çalışılmamalıdır. Öğrenciyle özel olarak görüşmeli ve gerekirse öğrencinin de onayı ile aile ve okul rehber öğretmenleri konu ile ilgili bilgilendirilmeli, kendisinden destek istenmelidir.
14. Katılımcı sayısının yapılması planlanan etkinlik için fazla olduğu durumlarda öğrenciler iki, üç veya dört gruba bölünmelidir.
15. Gruplara ayrılarak gerçekleştirilecek etkinliklerde, etkinliğin gerektirdiği özel şartlar da dikkate alınarak grupların her seferinde aynı olmamasına ve farklı kişilerden oluşmasına dikkat edilmelidir.

GRUP OLUŞTURMADA ALTERNATİF ÖNERİLER

Yapılacak etkinliklerde grup oluşturma ihtiyacı olduğunda her seferinde ilgi çekici, eğlendirici farklı bir yöntem kullanmak, öğrencinin ilgisini artıracak gibi aynı zamanda yapacağı etkinliğe hazırlanırken de eğlenmesine, aktif olmasına, problem çözme becerisini geliştirmesine imkân tanıyacaktır. Gruplama yapılırken sayı, beceri, gelişim özellikleri gibi yönlerden birbirlerine denk gruplar oluşturulmasına dikkat edilmelidir.

Alternatif grup oluşturma örnekleri

- Cinsiyet ve yaş gibi ortak bazı özelliklere göre grup yapılabilir.
- Tek sıra yapıp sayma yöntemi kullanılabilir. Tek rakamlar bir grup, çift rakamlar başka bir grup yapılabilir.
- Öğrenci listesinden rastlantısal olarak grup üyeleri seçilebilir.
- İki öğrenci, öğretmen tarafından seçilir. Grup üyelerini belirleme görevi, o öğrencilere verilir ve sırayla her öğrenci kendi grubuna üye seçiminde bulunabilir.
- Öğrenci isimlerinin alfabetik sırasına göre grup oluşturulabilir.
- Örneğin; ismi, “k” harfi ve sonrasındaki harfle başlayanlar bir gruba; ismi, “j” harfi ve öncesindeki harflerle başlayanlar diğer gruba ayrılabilir. Üye sayıları denk gelmiyorsa harfler değiştirilebilir.
- Yine, çocukların kendi aralarında uyguladığı ebe belirleme yöntemlerinde olduğu gibi tekerlemelerle sayışma, ayak boyu ile kesişme gibi yöntemler de kullanılabilir. Grup oluştururken öğrencilerin kendi gruplarını oluşturmalarına, grup dağılımlarındaki dengeleri de gözeterek imkân vermek mümkündür.

Çevreme Duyarlıyım, Değerlerime Sahip Çıkıyorum

- Birden fazla gruba yapılabilecek etkinliklerde, öğrencilere doğum tarihleri sorularak, doğum tarihleri ilkbahar ayları arasında olanlar bir grup, yaz ayları arasında olanlar bir grup, sonbahar ayları arasında olanlar bir grup, kış ayları arasında olanlar da diğer bir grup olmak üzere gruplara ayrılabilir (İhtiyaç duyulan grup sayısına göre mevsimler değil de aylar kullanılarak grup sayısı azaltılıp çoğaltılabilir.).
- Öğrenci sayısına denk gelecek sayıda, ihtiyaç duyulan grup sayısı kadar renkli kâğıt, (Beş gruba ihtiyaç duyuluyorsa beş farklı renk kâğıt.) bir kutuya konulabilir. Her öğrencinin kutudan bir kâğıt çekmesi ve kâğıtların renklerine göre gruplara ayrılması sağlanabilir.
- İlk isimlerindeki harf sayısına göre öğrenciler gruplara ayrılabilir. İsminde dört harf olanlar bir grup, beş harf olanlar bir grup, altı harf olanlar bir grup şeklinde oluşturulabilir.
- İçi görünmeyen bir kutuya, ayrılacak grup sayısı kadar farklı renkte ve aynı sayıda pet şişe kapağı atılır. Öğrencilerden kutuların içlerine bakmadan birer kapak çekmeleri istenir. Aynı renkte kapak çeken öğrenciler aynı grupta olacak şekilde öğrenciler gruplara ayrılabilir.
- Öğrencilerden bir kâğıda kimseye göstermeden 0-100 arası bir rakam yazmaları istenir. İstenen sayıda gruba göre 0-20 arası rakam yazanlar bir grup, 21-40 arası yazanlar bir grup, 41-60 arası yazanlar bir grup şeklinde gruplar oluşturulabilir.
- Oluşturulması planlanan grup sayısı kadar farklı boyutlarda çubuk, öğrenci sayısı kadar hazırlanır ve bir bardağa konulur. Öğrencilerden birer çubuk almaları istenir ve çubukların boylarına göre öğrenciler, gruplara ayrılabilir.
- Öğrenciler destekledikleri futbol takımlarına ya da sevdikleri renklere göre gruplara ayrılabilir.

ETKİNLİK HAZIRLAYICIYA VE UYGULAYICIYA NOTLAR

Değerli eğitici,

Projemiz kapsamında hedeflenen kazanımlara öğrencilerimizi ulaştırmada sizlerin gayreti, emeği, fedakârlığı ve örnek olmanız çok önemlidir. Sizlerin mesleki bilgi, birikim, tecrübe ve donanımınıza güveniyoruz.

Uzman ekibimizle hazırladığımız bu çalışmayı, sizlere ulaştırarak yanınızda olduğumuzu hissettirmek, etkili ve zengin içerik örnekleriyle sizleri desteklemek istiyoruz. Her ne kadar bizler sizlerin işini kolaylaştırmak için çabalasak da sahada gelişen durumların her birine hâkim olamayacağımız gerçeğini de sürekli hatırimızda tutuyor, sizlerin görüş, fikir ve önerilerine ihtiyaç duyuyoruz. Örnek olarak sunduğumuz etkinliklerin içerik ve yönergelerini öğrencilerinizin ihtiyacı, yaşadığınız bölgenin imkânları doğrultusunda esnetme, geliştirme, uyarlama ve yeniden düzenleme ya da yeni fikirler doğrultusunda etkinlik veya içerik üretmek durumunda kalabilirsiniz. Böyle durumlarda, sizlere sunmuş olduğumuz etkinlik örneklerini de dikkate alarak, sizlere sunduğumuz adımları takip ederek içeriklerinizi üretebilir, zenginleştirebilir, çeşitlendirebilirsiniz.

Etkinlikler hazırlanırken öncelikle dikkat edilmesi gereken nokta, Anayasa ve yasalara uygun olup olmadığı hususudur. Anayasa ve yasalara uygunluk şartını taşıyan her etkinlik aynı zamanda hedef kitlenin seviyesine uygun, kazanımı karşılayabilecek ve uygulanabilir nitelikte etkinlikler olmak zorundadır. Bunların haricinde, mevcut etkinlikleri uyarlarken ya da yeni etkinlik üretirken aşağıdaki kriterler dikkate alınmalıdır.

Etkinlik Kriterleri;

Hazırlanan ve uygulanması planlanan etkinlik,

- Projenin genel amaçlarına ve anlayışına uygun mu?
- Kazanımı gerçekleştirebilecek nitelikte mi?
- ÇEDES uygulama mekânlarından hangisinde verimli uygulanabilir?
- Gerektirdiği malzemeler itibarıyla elde var olan ya da potansiyel olarak kolaylıkla bulunabilecek nitelikte mi?
- Aileler, öğrenciler, öğretmenler, yakın-uzak çevre ve toplum tarafından kabul edilebilir mi?
- Yazıyla ifade edildiğinde eğiticiler tarafından anlaşılıp uygulanabilir mi?
- Maliyeti yüksek ise potansiyel yararları tahmin edilen maliyetten daha önemli görülebilir mi?
- Uygulandığında etkililiği ölçülebilir mi?
- Uygulanırken öngörülebilir riskleri var mı?
- Açık, anlaşılır ve gerekli unsurları içeren bir biçimde düzenlenmiş mi?

ETKİNLİK UYGULAMA REHBERİ

Değerli eğitici,

Bu başlık altında çalışma planınızın öğrencilerinizle birlikte kulüp gün ve saatlerinizde nasıl planlama yapacağınıza dair ipuçları bulacaksınız.

Öğrenciyi tanımak, uygulama mekânının donanımı ve imkânları hakkında bilgi sahibi olmak işinizi kolaylaştıracaktır.

HEDEFİNİ BELİRLE

Haftalık olarak ayrılmış kazanımları inceleyerek öğrencilerinizde gördüğünüz ve öncelik verilmesi gerektiğini düşündüğünüz alanlarda hedefler belirleyiniz.

Belirlediğiniz kazanımlar ile ilgili sizler için örnek olarak hazırlanmış etkinlikleri inceleyerek yapmayı planladığınız etkinliği işaretleyiniz.

İşaretlediğiniz faaliyeti ÇEDES uygulama mekânlarından hangisinde rahatlıkla gerçekleştirebileceğinize karar veriniz.

Öğrencilerinizi uygulama mekânına götürmeden önce veya yolculuk sırasında motive edecek, düşündürecek, bilgilendirecek, ilgilerini kazanıma yöneltmelerini sağlayacak kısa bir konuşma yapınız.

HANGİ FAALİYETLERİ YAPACAĞINI BELİRLE

İşaretlediğiniz etkinliği, karar verdiğiniz ÇEDES uygulama mekânında öğrencilerinizin hazır-bulunurluk ve motivasyon düzeyini de dikkate alarak yönergeler doğrultusunda uygulayabilirsiniz.

Öğretmen rehberliğinde, öğrencilerle birlikte ÇEDES uygulama mekânlarının herhangi birinde uygulayabileceğiniz örnek etkinlikler beş kategoride sunulmuştur:

1. Hikâye/fotoğraf/örnek olay/senaryo/konuşma metni yorumlama veya drama etkinliği gibi başlıklar altında yer verilen etkinlikler,
2. Multimedya önerisi başlığı altında yer verilen etkinlikler,
3. Okul içi sosyal etkinlik önerisi başlığı altında yer verilen etkinlikler,
4. Okul dışı mahalle etkinlik önerisi başlığı altında yer verilen etkinlikler,
5. Dış gezi/kamp veya sportif etkinlik önerisi başlığı altında yer verilen etkinlikler.

Not: “Okul İçi Sosyal Etkinlik Önerisi” başlığı altında yer alan etkinlikler aynı zamanda öğrencilere görev olarak verilebilecek nitelikte olduğu için “Öğrenciyi Teşvik Et” başlığı altında da gösterilmiştir.

Dikkat: Okul dışı, mahalle etkinlik önerisi ve dış gezi/kamp veya sportif etkinlik önerisi başlığı altında yer verilen etkinlikler için proje kapsamında alınan genel veli izin belgeleri hariçinde etkinliğe özel veli izin belgeleri alınması önemlidir.

Etkinlikler uygulanırken dikkat edilmesi gereken önemli hususları hatırlamak istiyorsanız ilerleyen sayfalarda detaylı bir şekilde açıklanan **“ETKİNLİKLER UYGULANIRKEN NELERE DİKKAT EDİLMELİ”** başlıklı içeriği gözden geçirebilirsiniz.

ÖĞRENCİYİ TEŞVİK ET

Kulüp saati sürenizi tamamlamadan önce öğrenciye bireysel, ailesiyle ve arkadaşlarıyla yapabileceği ve farklı kazanımlarla değer gelişimini destekleyecek etkinlikleri görev olarak verebilirsiniz.

Görevlerin sizin tarafınızdan belirlenen süre içerisinde yapılıp yapılmadığını takip etmek, süreci gözlemlemek, öğrenciyi hedeflenen kazanıma ulaştırmada önem arz etmektedir.

Fasikül çalışmamızda öğrencilere görev olarak verebileceğiniz etkinlik örneklerini;

- Arkadaşlarıyla gerçekleştirilecek örnek görev etkinliklerini **“Okul İçi Etkinlik Önerisi”** başlığı altında bulabilirsiniz. (Bazılarında okul ortamında eğitici rehberliği gerekebilir.)
- Örnek bireysel görev etkinliklerini **“Sıra Sende/Dene/Söyle/Üret/Harekete Geç Etkinlik Önerisi”** gibi başlıklar altında,
- Aileyle gerçekleştirilecek örnek görev etkinliklerini **“Veli Çalışmaları Önerisi”** başlığı altında bulabilirsiniz.

MESAJINI GÜÇLENDİR

Hedeflenen kazanıma yönelik planladığınız etkinliği yaparken konu ve kazanımla ilişkilendirilebilecek örnek ayetikerimelerden, örnek hadisîşeriflerden, örnek özlü sözlerden faydalanabilirsiniz.

Size örnek olarak verilen ayetlerde, açıklama bölümlerine de yer verilmiştir. Konuya hâkimiyetinizi artırmak ve mesajın öğrenci üzerindeki etkisini tamamlamak için bu bölümden de yararlanabilirsiniz.

HEDEFİN NERESİNDE OLDUĞUNU KONTROL ET

Yapılan etkinlikler neticesinde öğrencideki bilgi, tutum ve davranış değişikliklerini rahatlıkla gözlemleyebilmeniz için ikisi öğrenci tarafından biri de veli tarafından doldurulması istenen toplam üç adet form oluşturduk. Bu formları, fasikülün sonundaki “Ekler” bölümünde bulabilirsiniz.

Formlardan birincisi, öğrencinin proje kapsamında Sorumluluk ve Öz Denetim değerleri ile ilgili eğitsel etkinlikleri yapmaya başlamadan önce dijital ortamda ya da kağıt formlar aracılığıyla uygulanması planlanan **“(Öğrenciler için) Sorumluluk ve Öz Denetim Değeri Ön Test Değerlendirme Ölçeği”** başlıklı formdur. Bu form, sorumluluk ve öz denetim değerleri ile ilgili ilk çalışmaya başlamadan önce öğrenci tarafından doldurulmalıdır.

Formların ikincisi de öğrencinin proje kapsamında Sorumluluk ve Öz Denetim değerleri ile ilgili eğitsel etkinlikleri tamamladıktan sonra dijital ortamda ya da kağıt formlar aracılığıyla uygulanması planlanan **“(Öğrenciler için) Sorumluluk ve Öz Denetim Değeri Son Test Değerlendirme Ölçeği”** başlıklı formdur. Öğrenci, sorumluluk ve öz denetim değerleri ile ilgili planlanan etkinlikleri tamamladıktan sonra yine öğrenci tarafından doldurulmalıdır.

Üçüncü form ise öğrencinin velisi tarafından proje kapsamında Sorumluluk ve Öz Denetim değerleri ile ilgili eğitsel etkinlikleri tamamlamasından sonra doldurulması istenen **“(Veliler için) Sorumluluk ve Öz Denetim Değeri Öğrenci Değerlendirme Ölçeği”** başlıklı formdur. Veli, sorumluluk ve özdenetim değerleri ile ilgili planlanan etkinlikleri tamamladıktan sonra bu formu dijital ortamda veya kâğıt üzerinde doldurmalıdır.

Fasikülde belirtilen kazanımlarla ilgili örnek olarak sunulan etkinlikler dört hafta üzerinden, aylık olarak planlanmış ve her fasikülün bir ay içerisinde tamamlanması öngörülmüştür.

DEĞER ADI: SORUMLULUK ve ÖZDENETİM		
UYGULANACAK AY	KASIM	
HEDEFİNİ BELİRLE	KAZANIM	
	ÇEDES UYGULAMA MEKANLARI	
	MOTİVASYON VE ÖN BİLGİ	
 DİKKAT Etkinlik örneklerinden bir veya birkaç tanesini tercih edebilirsiniz.	HİKAYE YORUMLAMA ÖNERİSİ	
	MULTİMEDIA ÖNERİSİ	
	OKUL İÇİ ETKİNLİK ÖNERİSİ	
	OKUL DIŞI MAHALLE ETKİNLİK ÖNERİSİ	
	DIŞ GEZİ/KAMP VEYA SPORTİF ETKİNLİK ÖNERİSİ	
ÖĞRENCİYİ TEŞVİK ET	DENE/SÖYLE/ÜRET HAREKETE GEÇ ÖNERİSİ	
	VELİ ÇALIŞMALARI ÖNERİSİ	
MESAJINI GÜÇLENDİR	AYET-İ KERİMELER	
	HADİS-İ ŞERİFLER	
	ÖZLÜ SÖZLER	
HEDEFİN NERESİNDE OLDUĞUNU KONTROL ET	ÖLÇME VE DEĞERLENDİRME ÖNERİSİ	

Kasım Ayı Fasikülü

DEĞER ADI: SORUMLULUK ve ÖZDENETİM

1

HEDEFE ODAKLAN	KAZANIM Değerli eğitici, bu hafta yapacağınız etkinlik ve yürüteceğiniz faaliyetlerle öğrencilere neler kazandırabileceğinizi bu bölümde bulabilirsiniz.	1. İnsani, vicdani, milli, manevi, tarihi ve evrensel sorumluluklarının farkına varır. 2. Sorumlu olduğu davranışlar karşısında bilişsel ve duyuşsal tutumlar kazanır. 3. Temel hak ve özgürlüklerini bilir, tüm insanların yararlanacağı hakların neler olduğunu kavrar.
UYGULAMA MEKANINI BELİRLE	ÇEDES UYGULAMA MEKANLARI Değerli eğitici, bu bölüm, yapmayı planladığınız etkinliği ÇEDES uygulama mekanlarından hangilerinde yapabileceğiniz hakkında sizlere hatırlatıcı olarak hazırlanmıştır.	ÇEDES Uygulama Usul ve Esasları bölümünde yer verilen uygulama mekânlarından uygun olan bir yer belirlenir.
HAZIRLAN	MOTİVASYON VE ÖN BİLGİ Değerli eğitici, bu bölümde yapmayı planladığınız etkinliğe öğrencilerinizi nasıl hazırlayabileceğinize dair örnek içerikler bulacaksınız. Sizler daha farklı motivasyonu ve ilgiyi artırıcı etkinlikler oluşturabilir ve uygulayabilirsiniz. Buradaki içerikler örnek olarak size sunulmuştur.	İnsanın varoluş gayeleri arasında ilk önce kendini tanıma sorumluluğu vardır. İnsan kendini tanıyıp anlamlandırdıktan sonra kan bağı olan yakınlarına karşı sorumluluk duygusu taşır. Bu bağ ona; soy, inanç, kültür ve nihayet evrensel, insani bir sorumluluk yükler ve kimliğini oluşturur. Evrensel ve insani ahlak ilkeleri bireyin varoluşunda düzen ve içsel mutluluk sağlar. Topluma faydalı olmasına ve toplumun da onu geliştirmesine katkı sağlar. Yunus'un deyişiyle "İlim kendin bilmektir.". Kendini bilen çevresinde ve kusursuz yaratılmış kâinatta kendinden bir parça görecektir. Parçası olduğu yeryüzünü ve o yeryüzünde yaşayan tüm varlıkları korumayı önceleyecektir. Onların yaşam hakkına saygı duyacak, insan onuruna yakışır bir şekilde davranış sergileyecektir.

Kasım Ayı Fasikülü

DEĞER ADI: SORUMLULUK ve ÖZDENETİM

1

HAZIRLAN

MOTİVASYON VE ÖN BİLGİ

Değerli eğitici,
bu bölümde yapmayı
planladığınız etkinliğe
öğrencilerinizi nasıl ha-
zırlayabileceğinize dair
örnek içerikler bulacak-
sınız.
Sizler daha farklı moti-
vasyonu ve ilgiyi artırıcı
etkinlikler oluşturabilir
ve uygulayabilirsiniz.
Buradaki içerikler örnek
olarak size sunulmuştur.

Millet olarak tüm insanlığın ortak mirasına kazandırdığımız büyük değerlerimiz vardır. Bu değerleri oluştururken tarihimizden, inancımızdan, köklerimizden süzülerek bize kadar gelen zengin ve büyük bir kültür ve medeniyetin bize sunduğu sorumluluğu bizden sonraki nesillere aktarmak en önemli görevlerimizden biridir. Nedir bu sorumluluk? İnsan haklarına sahip çıkmak, yaşam onurlarını korumak noktasında hassasiyet taşımaktır. Bizler tarihimiz boyunca millet olarak tüm insanlığa karşı din, dil, renk ayrımı gözetmeksizin adaleti ve insan haklarını ayakta tutmaya çalışmış bir milletiz. Barışta adalet ve insan onurunu koruyan; savaşta ise, savaşın da bir hukuku olduğunu ve bu hukukta çocuklara, yaşlılara, hangi inançtan olursa olsun din adamlarına, mabetlere, okullara ve hastanelere dokunulmayacağını insanlığa öğreten bir medeniyetin çocuklarıyız.

HİKAYE YORUMLAMA ÖNERİSİ



Değerli eğitici,

Bu bölümde ilgili değere ilişkin, kolaylıkla yapabileceğiniz etkinlik türlerine ait örnek içerikler bulacaksınız.

İsterseniz verilen örnekten hareketle daha farklı etkinlikler oluşturabilir ve uygulayabilirsiniz.

Sevgili Çocuklar,

İçinizde hiç Çanakkale Şehitliği'ne giden oldu mu?

Çanakkale Şehitliği'ndeki mezar taşlarında hangi şehirlerin isimlerini gördünüz?

Sizce Çanakkale Savaşları'nda niçin bu şehirlerin ismi bulunuyor?

Kudüs ve Mescid-i Aksa ile ilgili neler biliyorsunuz?

İğdirli Onbaşı Hasan



Çevreme Duyarlıyım, Değerlerime Sahip Çıkıyorum

Yıllar önceydi, sene 1972. O zamanlar genç bir gazeteci idim. Türkiye’den bazı siyasiler ve iş adamları İsrail’e resmi ziyarette bulunuyorlardı. Biz de gelişmeleri izlemek için oradaydık. Bir sıcak Mayıs akşamıydı. Her ziyarette olduğu gibi sıradan bir işti, anlayacağınız.

Ziyaretin dördüncü günü bize tarihi ve turistik yerleri gezdirmeye başladılar, kabile olarak Mescid-i Aksa’ya vardık. Heyecanlanmıştım, asırlık merdivenlerden yukarı çıkarken. Üstteki avluya ‘on iki bin şamdanlı avlu’ diyorlar. Yavuz Sultan Selim Han, Kudüs’e gelince bu avluda on iki bin şamdan mum yaktırmış. Koca Osmanlı ordusu, yatsı namazını o mumların ışığında kılmış, adı oradan geliyor.

Avlunun kenarında biri dikkatimi çekti. Doksan yaşlarında bir adam...

Üzerinde kendinden daha yaşlı bir asker üniforması; her yanı yama içinde, hatta bazı yamaların bile tekrar yamanmış olduğu bir elbise... Asırlık ağaçların gövdesindeki halkalar misali yamaları yaşını göstermeye çalışıyordu sanki. Orada ayakta bekliyordu, sırtına zorla yapıştırılmış gibi duran hafif kamburu da olmasa dimdik duracaktı. İki metreye yakın boyu ile yaşlıydı ama bir o kadar da vakur. Şaşırmıştım.

“Acaba bu adam bu sıcakta güneş altında neden dikilip duruyor?” dedim içimden. Bizi gezdiren rehber sordum; “Ben kendimi bildim bileli her gün buraya gelir. Akşama kadar bekler. Ne kimseyi dinler ne de kimseyle konuşur. Sadece bekler, delinin teki herhalde.” dedi. Bu yaşta, bu sıcakta sebepsiz beklemeyeceğini biliyordum. Bembeyaz sakalının hafif titremesi rüzgârdan mıydı, senelerin bedene yüklediği ağır yükten mi bilemedim. Kafasından eski bir kalpak, sanki kanatlanıp gidecek bir kumru misali bekliyordu.

Konuşmakla konuşmamak arasında kararsız kaldım. Yanına yaklaştığımı fark etti ama kımıldamadı. “Selamünaleyküm baba.” dedim. Başını biraz bana doğru çevirdi, durakladı ve çatallanmış titrek bir sesle “Aleykümselam oğul.” dedi. ‘Hayırdır baba, sen kimsin, burada ne yapıyorsun?’ dedim. “Ben...” dedi, titreyen bir sesle. “Ben, Osmanlı Ordusu, Yirminci Kolordu, Otuz Altıncı Tabur, Sekizinci Bölük, On Birinci Ağır Makineli Tüfek Takımı Komutanı Onbaşı Hasan’ım.” Sesinde titreme kalmamıştı. Genç bir askerin tekmil vermesi gibi tekrarlardı: “Ben İğdirli Onbaşı Hasan’ım. Bizim bölük Cihan Harbi’nde Kanal Cephesi’nden İngiliz’e saldırdı. Cânım ordu Kanal’da yenildi. Artık geri çekilmek elzem idi. Ecdat yadigârı topraklar bir bir elden gidiyordu. İngiliz, sonra Kudüs’e dayandı, şehri işgal etti. Biz de Kudüs’te artçı bölük olarak bırakıldık.” dedi.

Sonra anlatmayı sürdürdü: “Bizim artçı bölük elli üç neferdi. Mütarekeden (Mondros Ateşkesi) sonra ordunun terhis edildiği haberi geldi. Başımızda kolağamız (yüzbaşı) vardı. ‘Aslanlarım, devletimiz müşkül vaziyettedir. Şanlı ordumuzu terhis ediyorlar, beni İstanbul’a çağırıyorlar. Gitmem gerek, gitmezsem mütareke emrini çiğnemiş, emre itaatsizlik etmiş olurum. İçinizden isteyen memleketine avdet edebilir, ama beni dinlerseniz sizden tek isteğim var: Kudüs bize Sultan Selim Han Hazretleri’nin yadigârıdır. Siz burada nöbeti sürdürün. Sonra halk ‘Osmanlı da gitti, bundan sonra bizim halimiz nice olur!’ demesin. Fahri Kâinat Efendimizin ilk kiblesini Osmanlı da terk ederse düşmana bayramdır. Siz, İslam’ın şerefini, Osmanlı’nın şanını ayaklar altına aldırmağın.’ dedi.

Bölüğümüz Kudüs’te kaldı. Sonra upuzun yıllar bir anda bitiverdi. Bölükteki kardeşler teker teker Cenab-ı Hakk’ın rahmetine kavuştu. Düşman değil de yıllar biçti geçti bizi. Bir ben kaldım buralarda. Bir ben, koca Kudüs’te bir Onbaşı Hasan.” dedi.

Alnından akan ter, gözyaşına karışıyor, kırış kırış olmuş yüzünde kendi yol bulup akıyordu. Konuşmaya devam etti: “Sana bir emanet var oğul, nice yıldır saklarım. Emaneti yerine teslim eden mi?” dedi. ‘Elbette’ dedim. Sanki Türkiye’ye haber göndermek için birini bekliyordu.

“Anadolu’ya vardığında yolun Tokat sancağına düşerse Mescid-i Aksa’ya beni nöbetçi bırakıp burayı bana emanet eden kolağam Mustafa Kumandanımın yanına git. Ellerinden benim için öp ve de ki: ‘Kudüs’ü bekleyen 11. Makineli Takım Komutanı İğdırlı Onbaşı Hasan o günden bu yana bıraktığın yerde nöbetinin başındadır. Nöbetini terk etmedi, tekmili tamamdır hayır dualarınızı beklemektedir kumandanım.’ de.”

‘Tamam’, dedim. Bir yandan gözyaşlarımı gizlemeye, öte yandan dediklerini not almaya çalışıyordum.

Nasırlı ellerine sarıldım, sonra öptüm öptüm. ‘Allah’a emanet ol baba’ dedim. “Sağ olasın oğul. Bizim için dünya gözü ile o mübarek Anadolu’yu görmek mümkün değil. Var sen selam götür tanıdık tanımadık herkese.” dedi. Kafiye geri döndüm, sanki bütün tarihimiz kitaplardan canlanmış da karşıma çıkmıştı. Rehber durumunu anlattım, inanmadı. Adresimi verdim, bu askeri takip etmesini, bir şey olursa bana mutlaka haber etmesini istedim.

Türkiye’ye gelince verdiğim sözü yerine getirmek için Tokat’a gittim. Askerî kayıtlardan Kolağası Mustafa Efendi’nin izini buldum. Vefat edeli yıllar olmuştu. Sözümü yerine getirememiştim. Ardından seneler birbirini kovaladı. 1982’de bir gün ajansa geldiğimde bir telgrafım olduğunu söylediler. Rehberden gelen bir tek cümle yazılıydı: “Mescid-i Aksa’yı bekleyen son Osmanlı askeri bugün öldü.”

(Merhum Gazeteci İlhan Bardakçı’nın anlatımından)

Hikâye Yorumlama Soruları

- Hikâyede anlatılmak istenen nedir?
- Hasan Onbaşı neden Kudüs’te kalıp memleketine dönmemiştir? Bu sorumluluğun kaynağı ne olabilir?
- Kudüs ve Mescidi-i Aksa ile bizim bağımız nedir?
- Bu hikâyeden esinlenerek bugün bize düşen sorumluluk ne olabilir?

Eğitici; hikâyeden hareketle öğrencilerle insani, vicdani, millî, manevi, tarihi ve evrensel sorumluluklarımız üzerine konuşabilirsiniz. Medeniyetimizin kaynağı insani, vicdani, millî, manevi ve tarihi bağlarımız üzerine farklı örnekler verebilirsiniz.

MULTİMEDIA ÖNERİSİ



Değerli eğitimci,

Bu bölümde ilgili değer konusunda örnek olması için derlenmiş video, kısa film vb. öneriler, web araçlarıyla yapabileceğiniz etkinlikler yer alacaktır.

ÇEDES Uygulama mekanlarının hangisinde bu etkinliği gerçekleştirebileceğinize dikkat etmeniz önerilir.

Gerekli teknik altyapısı uygun olan (bilgisayar, internet, projeksiyon cihazı veya etkileşimli tahta vb.) herhangi bir mekânda öğrencilerinize bu içerikleri sunabilirsiniz.

Videoya Ulaştırmacı Notlar: Kudüs ve Filistin konusunda yaş grubu dikkate alınarak, eğitimci tarafından önceden uygunluğu kontrol edilerek, yasal web adreslerinden anahtar sözcüklerden biri veya birkaçı kullanılarak video araması yapılır. Ülkemizde yaşanan deprem felaketinde Filistinli çocukların yardımları hakkında aşağıdaki anahtar sözcükler aratılır.

Anahtar Sözcükler: “Deprem Filistinli Çocuk, Çocuklar İçin Kudüs, Filistin, Gençler İçin Kudüs, Filistin ...”

Uygunluk: Temel eğitim/ortaöğretim seviyesine uygundur.

Yaş grubuna ve öğrenci seviyesine uygun yasal bir video eğitimci tarafından bulunursa öncesinde kontrol edilerek öğrenciye izletilir.

Video Yorumlama Soruları

- İzlediğiniz video ile ilgili görüşleriniz nelerdir?
- Okuduğumuz İğdirli Onbaşı Hasan hikâyesi ile izlediğiniz videolar arasında nasıl bir sonuç vardınız?

(Eğitici izletilen video içeriklerine göre “sorumluluk” kapsamında öğrenci seviyesine uygun sorular hazırlar ve sorar.)

OKUL İÇİ ETKİNLİK ÖNERİSİ



Değerli eğitici,

Bu bölümde öğrencilerinizle okul içerisinde ilgili değere ilişkin, kolaylıkla yapabileceğiniz etkinlik türlerine ait örnekler bulacaksınız. İsterseniz verilen örnekten hareketle daha farklı etkinlikler oluşturabilir ve uygulayabilirsiniz.

İnsani, vicdani, milli, manevi ve tarihi sorumluluklarımız üzerine okul panosu hazırlanabilir. (materyallerin öğrenci gelişim düzeylerine uygun olmasına ve şiddet içermemesine dikkat edilir.)

Bizi biz yapan ve diğer toplumlardan ayıran en önemli özelliklerimizden birisi de yardımlaşma ve dayanışma duygusunun hep zirve noktada olmasıdır. Yurtiçi ve yurtdışında hayırseverlerin emanetlerini ihtiyaç sahiplerine ulaştıran, dünyanın dört bir yanındaki ihtiyaç sahiplerine el uzatan, Türkiye'mizin vefalı evlatları olarak doğal afet ve savaşlar gibi zor durumda kalan insanlara karşı, insanlık sorumluluğumuzu yerine getirmek için yardım faaliyetleri düzenlenebilir.

OKUL DIŞI MAHALLE ETKİNLİK ÖNERİSİ



Değerli eğitici,

Bu bölümde öğrencilerinizle okul dışında (yakın çevrede, yürüyerek gidilebilecek mesafedeki uygulama mekanlarında) ilgili değere ilişkin, kolaylıkla yapabileceğiniz etkinlik türlerine ait örnekler bulacaksınız. İsterseniz verilen örnekten hareketle daha farklı etkinlikler oluşturabilir ve uygulayabilirsiniz.

Dikkat: Öğrencilerinizle birlikte yapacağınız okul dışı etkinliklerde yapılacak etkinlik ile ilgili velilerinizi bilgilendirmeyi, öğrencilerinizin bu etkinliğe katılımı için veli izin belgesi almayı unutmayınız.

Etkinlik Yönergesi

Bu haftanın konusuna uygun olarak çocukların yaş ve seviyeleri dikkate alınarak seminer, panel, konferans veya münazara gerçekleştirilebilir.

Filistin halkının yaşadığı zorlukları dile getiren, alanında uzman bir akademisyenlerle farkındalık oluşturmak, Filistin'deki durumu anlatmak adına konferans veya sempozyum düzenlenir. Konferans sonrası öğrenciler; arkadaşları, ailesi ve yakın çevresiyle paylaşarak Filistin halkına destek olabilir.

Eğitcinin bu haftaki konuya uygun olarak belirleyeceği veya aşağıda yer alan konu başlıklarından biriyle okul, ilçe veya il genelindeki değerler kulübü öğrencilerinin katılacağı kompozisyon, şiir, resim, kısa video, kitap okuma vb. yarışmalar gerçekleştirilebilir.

- Tarihi Ve Kültürel Mirasımız
 - Çanakkale'de Beraberdik
 - İlk Kiblemiz Kudüs
 - İnsanlık Onuruna Nasıl Sahip Çıkmalıyız?
 - Savaşın Dokunulmazları Çocuklar
- vb.

DIŞ GEZİ/KAMP VEYA SPORİF ETKİNLİK ÖNERİSİ



Değerli eğitici,

Bu bölümde öğrencilerinizle yine okul dışında (uzak çevrede, araçla gidilebilecek mesafedeki uygulama mekanlarında) ilgili değere ilişkin, kolaylıkla yapabileceğiniz (kamp, spor, oyun, fiziksel aktivite vb.) etkinlik türlerine ait örnekler bulacaksınız.

İsterseniz verilen örnekten hareketle daha farklı etkinlikler oluşturabilir ve uygulayabilirsiniz.

Dikkat: Öğrencilerinizle birlikte yapacağınız okul dışı etkinliklerde yapılacak etkinlik ile ilgili velilerinizi bilgilendirmeyi, öğrencilerinizin bu etkinliğe katılımı için veli izin belgesi almayı unutmayınız.

6 Şubat 2023 tarihinde millet olarak yaşadığımız deprem sebebiyle Filistinli çocukların ülkemiz için gerçekleştirdiği yardım ve destek kampanyaları üzerine ÇEDES Uygulama Usul ve Esasları bölümünde yer verilen uygulama mekânlarından uygun olan bir yerde aşağıdaki görseller yorumlanır. Bizlere düşen sorumluluk üzerine konuşulur.



(Kaynak : <https://www.trthaber.com/foto-galeri/turkiye-filistinli-cocuklarin-deprem-destegini-unutmuyor-siz-de-bizim-kalbimizdesiniz/60147/sayfa-3.html>)

Çevreme Duyarlıyım, Değerlerime Sahip Çıkıyorum

DENE/SÖYLE/ÜRET HAREKETE
GEÇ ÖNERİSİ

Değerli eğitici,

Bu bölümde ilgili değerle ilişkilendirilmiş öğrencilerinizin kendi başlarına, sorumluluk üstlenerek veya görev olarak yapabilecekleri, etkinlik türlerine ait örnekler bulacaksınız.

İsterseniz verilen örnekten hareketle daha çeşitli görevler oluşturabilir ve öğrencinizi harekete geçirebilirsiniz.

Tarihimiz boyunca millet olarak tüm insanlığa karşı din, dil, renk ayrımı gözetmeksizin yurt içi ve yurt dışında olağan dışı yaşanan durumlar sebebiyle acil yardıma ihtiyaç duyan ülkelere destek olan bir milletiz. Ülkemizin, insani yardım çalışmalarında küresel bir aktör haline geldiği unutulmamalıdır.

- Öğrencilerden Ülkemizin küresel çapta yapmış olduğu insani yardım destekleriyle,
- Çanakkale’de ülkemizi korumak için yanımızda olan yer alan ülkelerin isimleri ve milletimizle kurulan bağları hakkında araştırma yapmaları istenir.

Araştırma sonucunu eğitici moderatörlüğünde ÇEDES uygulama mekanlarından birinde değerler kulübü öğrencileriyle paylaşılır.

VELİ ÇALIŞMALARI ÖNERİSİ



Değerli eğitici,

Bu bölümde ilgili değerle ilişkilendirilmiş öğrencilerinizin aileleriyle birlikte yapabilecekleri etkinlik türlerine ait örnekler bulacaksınız.

İsterseniz verilen örnekten hareketle daha farklı görevler oluşturabilir ve öğrencinizi ve ailesini harekete geçirebilirsiniz.

Öğrencinin evde ailesiyle birlikte gerçekleştirebileceği bir etkinliği görev olarak öğrenciye verebilirsiniz.

Etkinlik Yönergesi

Okulda bu haftaki sorumluluk konusu kapsamında öğrendiklerimiz; evrensel insani, vicdani, milli, manevi ve tarihi bağlarımız olan ülkelerle ilgili öğrencilerin yaptığı araştırmalar eğitici tarafında tek sayfa metin haline getirilir.

Evde uygun bir yerde tiyatro düzeni oluşturulur. Sandalyelerde aile bireyleri oturur. Sandalyelerin karşısında konuşmacı kürsüsüne benzer bir yer hazırlanır. Öğrenci önceden hazırlandığı ve öğrendiği metni ailesine anlatır.

Sonrasında aile olarak bu konu üzerine soru cevap bölümü yapılır.

Aile olarak sorumluluklarının neler olduğu konuşulur ve öğrenci bu sunumuyla ilgili duygu ve düşüncelerini varsa ailecek alınan kararları yazar ve bir sonraki hafta değerler kulübü öğretmene teslim eder.

AYET-İ KERİMELER



Değerli eğitici,

Bu bölümde ilgili değerle ilişkilendirilebilecek ayetlerden örnek bulacaksınız. İsterseniz size örnek olarak verilmiş ayetin haricinde kazanım ve konuyla ilişkili gördüğünüz başka ayetleri de kullanabilirsiniz.

İsrâ Suresi 70. Ayet (İnsan onuru ile ilgili ayet)

“Andolsun biz Âdemoğluna şan, şeref ve nimetler verdik; onları karada ve denizde taşıdık, kendilerine güzel güzel rızıklar verdik ve onları yarattıklarımızın çoğundan üstün kıldık.”

HADİS-İ ŞERİFLER



Değerli eğitici,

Bu bölümde ilgili değerle ilişkilendirilebilecek hadislerden örnek bulacaksınız.

İsterseniz size örnek olarak verilmiş hadis-i şeriflin haricinde kazanım ve konuyla ilişkili gördüğünüz başka hadisleri de güvenilir kaynaklardan kullanarak kullanabilirsiniz.

Peygamber Efendimiz şöyle buyurmuştur;

“Her kim bir Müslümanın saygınlığının kaybolacağı, onurunun zayıflayacağı bir yerde yardımsız bırakırsa, Allah da onu kendisine yardım edilmesini arzu ettiği yerde yalnız bırakır. Kim de bir Müslümana onurunun zayıflayacağı ve saygınlığının yitirileceği bir yerde yardım ederse, Allah da ona kendisine yardım edilmesini arzu ettiği bir yerde yardım eder.”(Ebu Davut, Edep, 36)

Çevreme Duyarlıyım, Değerlerime Sahip Çıkıyorum

ÖZLÜ SÖZLER



Değerli eğitici,

Bu bölümde ilgili değerle ilişkilendirilebilecek atasözleri, özdeyişler gibi özlü sözlere örnekler bulacaksınız.

İsterseniz size örnek olarak verilmiş bu özlü sözlerin haricinde kazanım ve konuyla ilişkili gördüğünüz başka özlü sözleri de güvenilir kaynaklardan kullanarak kullanabilirsiniz. Buradaki özlü sözler örnek olarak size verilmiştir.

“İnsan onuruna saygı duymadan, barış ve mutluluk olmaz.”

(Albert Einstein) (Albert Aynştayn)

“İnsanın onuru, onu en yüksek mertebeye ulaştırır.”

(Hz. Mevlana)

ÖLÇME VE DEĞERLENDİRME
ÖNERİSİ

- ✓ Öğrencilere kazanımlarıyla ilgili günlük tutturabilirsiniz.
- ✓ Öğrencilerinizdeki davranış değişikliğini gözlemleyebilirsiniz.
- ✓ Veli ziyaretleri yapabilirsiniz.

Kasım Ayı Fasikülü

DEĞER ADI: SORUMLULUK ve ÖZDENETİM

2

HEDEFE ODAKLAN	KAZANIM Değerli eğitici, bu hafta yapacağınız etkinlik ve yürüteceğiniz faaliyetlerle öğrencilere neler kazandırabileceğinizi bu bölümde bulabilirsiniz.	1. Kendine, çevresine, vatanına ve ailesine karşı sorumluluklarını kavrar. 2. Doğaya ve sosyal çevreye karşı sorumluluklarını bilir. 3. Sorumlu olduğu davranışların olumlu/olumsuz sonuçlarını ayırt eder.
UYGULAMA MEKANINI BELİRLE	ÇEDES UYGULAMA MEKANLARI Değerli eğitici, bu bölüm, yapmayı planladığınız etkinliği ÇEDES uygulama mekanlarından hangilerinde yapabileceğiniz hakkında sizlere hatırlatıcı olarak hazırlanmıştır.	ÇEDES uygulama usul ve esasları bölümünde yer verilen uygulama mekânlarından uygun olan bir yer belirlenir.
HAZIRLAN	MOTİVASYON VE ÖN BİLGİ Değerli eğitici, bu bölümde yapmayı planladığınız etkinliğe öğrencilerinizi nasıl hazırlayabileceğinize dair örnek içerikler bulacaksınız. Sizler daha farklı motivasyonu ve ilgiyi artırıcı etkinlikler oluşturabilir ve uygulayabilirsiniz.	Sevgili çocuklar, Bugün gözlerimizi çevremize ve doğaya çevireceğiz. Allah'ın evrene, yaratılışa koyduğu denge gereği yaratılmış her şey başlı başına güzeldir. Evren, doğal döngü içerisinde kendisini tamir edip yenileyecek ya da verilen süre sonunda aslına döndürülecek şekilde yaratılmıştır. Ancak, doğal hayatın akışına ters çevrilmiş pek çok şeye de rastlıyoruz. Evrensel kurallara ve insan haklarına uyulmayan savaşlar; evsel atıklar ve sanayi atıklarıyla kirletilen tabiatta oluşan kalitesiz yaşam alanları dünyamızı ve tüm canlıları olumsuz etkiler. • Böylesi bir dünyada biz neleri yanlış, neleri doğru yapıyoruz? • Yaptığımız yanlışları nasıl düzeltebiliriz? • Bu konularda kendimizi ne kadar sorumlu hissediyoruz ya da hissetmeliyiz? sorularına birlikte cevaplar aranır.

HİKAYE YORUMLAMA ÖNERİSİ



Değerli eğitici,

Bu bölümde ilgili değere ilişkin, kolaylıkla yapabileceğiniz etkinlik türlerine ait örnek içerikler bulacaksınız.

İsterseniz verilen örnekten hareketle daha farklı etkinlikler oluşturabilir ve uygulayabilirsiniz.

Etkinlik Örneği - 1/Hikaye Yorumlama

BU İŞİ KİM YAPACAK?

Bir ülkede dört kişi yaşıyormuş... Bunların adları da **Herkes**, **Birisi**, **Herhangi Biri** ve **Hiç Kimse** imiş...

Bir gün yapılması gereken çok önemli bir iş ortaya çıkmış... **Herkes**, **Birisi**'nin bu iş yapacağından eminmiş.

Gerçi işi **Herhangi Biri** de yapabilirmiş ama **Hiç Kimse** de yapmamış.

Birisi bu duruma çok kızmış. Çünkü işin, **Herkes**'in iş olduğunu düşünüyormuş.

Herkes de **Herhangi Biri**'nin bu iş yapabileceğini düşünüyormuş.

Ama **Hiç Kimse**, **Herkes**'in yapmayacağını farkında değilmiş.

Sonunda, **Herhangi Biri**'nin yapabileceği bir işi, **Hiç Kimse** yapmadığı için **Herkes**, **Birisi**'ni suçlamış...

Hikâye Yorumlama Soruları

- Hikâyede anlatılmak istenen nedir?
- Hikâyede bahsedilen önemli iş, sizce neler olabilir?
- Herkesin yapması gereken bir işi, bir kişi yaparsa ne olur?
- Kendi sorumluluğunun başkası tarafından gerçekleştirilmesini beklemek ne kadar doğru?
- Herkesin sorumluluğunda olan bir iş, hiç kimse tarafından yapılmazsa ne olur?
- Birinin sorumluluğunu herhangi biri yapsa ortaya ne gibi sonuçlar çıkar?

Sorular öğrencilere yöneltilerek, evde, okulda, sokakta hangi sorumluluklarımız olduğundan bahsedilir.

Etkinlik Örneği - 2 /Görsel Yorumlama

Öğrenciler halka oluşturacak şekilde oturur.
Sevgili gençler...
Size, şimdi birkaç fotoğraf göstermek istiyorum.



DÜŞÜNELİM SÖYLEYELİM

Sevgili Gençler...

- ✓ Görsellerde sizce ne anlatılmak isteniyor?
- ✓ Görsellerde bize hangi sorumluluklarımız hatırlatılmaktadır?
- ✓ Doğayı korumak adına neler geri dönüştürülebilir?
- Doğal kaynak sularının temiz kalması için;
- Toprağın bilinçli kullanımı için;
- Hava kirliliğinin önüne geçmek için,
- Dünyamızı temiz ve kullanılabilir kılmak için neler yapabiliriz?
- ✓ Sorumluluklarımızı yerine getirdiğimizde/getirmediğimizde neler hissederiz?
- ✓ Doğaya bırakılmış çöplere rast gelseniz ne yapardınız?

Düşüncelerinizi arkadaşlarınızla paylaşınız...

Çevreme Duyarlıyım, Değerlerime Sahip Çıkıyorum

MULTİMEDİA ÖNERİSİ



Değerli eğitici,

Bu bölümde ilgili değer konusunda örnek olması için derlenmiş video, kısa film vb. öneriler, web araçlarıyla yapabileceğiniz etkinlikler yer alacaktır.

ÇEDES Uygulama mekanlarının hangisinde bu etkinliği gerçekleştirebileceğinize dikkat etmeniz önerilir.

Gerekli teknik altyapısı uygun olan (Bilgisayar, internet, projeksiyon cihazı veya etkileşimli tahta vb.) herhangi bir mekânda öğrencilerinize bu içerikleri sunabilirsiniz.

Video Link: <https://www.youtube.com/watch?v=MITG8ypA8uk>

Video Tanıtıcı Notlar

Başlık: Trafik ve Gürültü Kirliliği

Kaynak: Diyanet Çocuk Youtube Kanalı

Uygunluk: Temel Eğitim/Ortaöğretim seviyesine uygundur.

Süre: 18 dakika, 53 saniye

Konu: Trafikte sorumluluklarımızı yerine getirmedeğimizde meydana gelebilecek sorunlar konusunda toplumun bilgilendirilmesi ve bilinçlendirilmesi hakkında hazırlanmış bir video.



Video yorumlama soruları

- Trafikteki sorumluluklarımız nelerdir?
- Sadece, trafikteki insanlara karşı mı sorumluluklarımız vardır?
- Benim/Senin nasıl bir sorumluluğum/sorumluluğun var?

OKUL İÇİ ETKİNLİK ÖNERİSİ



Değerli eğitici,

Bu bölümde öğrencilerinizle okul içerisinde ilgili değere ilişkin, kolaylıkla yapabileceğiniz etkinlik türlerine ait örnekler bulacaksınız. İsterseniz verilen örnekten hareketle daha farklı etkinlikler oluşturabilir ve uygulayabilirsiniz.

“İHTİYACIMIZ KADAR KULLANALIM” ETKİNLİĞİ

Eğitici öğrencilere “ihtiyaç” kavramını açıklar ve bireyin ihtiyaçlarının dışındaki kullanım alanlarını sorar. (yiyecek-içecek, kıyafet, oyuncak vb...) Öğrencilere ihtiyaç dışı kullanım alanlarından örnekler sunar.

Etkinlik Yönergesi

“İhtiyacımız kadar kullanalım” başlığıyla sınıf ve koridorlarımızda gereksiz yanmakta olan lambaları kapatabiliriz. “

“Lüzumsuz şekilde fotokopi makinesinin kullanımının önüne geçmek için hatırlatıcı stikerler yapıştırabiliriz.”

“Kâğıt israfı söz konusu olacak kullanımlara son verebiliriz.”

“Akıllı tahtalarımızı gereksiz yere açık bırakmayalım.”

“Elektrik israfına son verelim.” vb uygulamalarla okul içinde tasarruf sağlamak için farkındalık uyandırılır. Farklı öğrenci gruplarıyla okul panosu hazırlanır veya bu konularda şiir, kompozisyon, kısa film... yarışmaları/çalışmaları yapılabilir.

OKUL DIŞI MAHALLE ETKİNLİK ÖNERİSİ



Değerli eğitici,

Bu bölümde öğrencilerinizle okul dışında (yakın çevrede, yürüyerek gidilebilecek mesafedeki uygulama mekanlarında) ilgili değere ilişkin, kolaylıkla yapabileceğiniz etkinlik türlerine ait örnekler bulacaksınız. İsterseniz verilen örnekten hareketle daha farklı etkinlikler oluşturabilir ve uygulayabilirsiniz.

Dikkat: Öğrencilerinizle birlikte yapacağınız okul dışı etkinliklerde yapılacak etkinlik ile ilgili velilerinizi bilgilendirmeyi, öğrencilerinizin bu etkinliğe katılımı için veli izin belgesi almayı, etkinlikleri yaparken gerekli güvenlik önlemlerini almayı unutmayınız.

Sevgili çocuklar; rozet kazanmaya ne dersiniz? Güzel bir etkinlik için üç takım oluşturulacaktır. Sorumluluklarını yerine getirmiş olan takıma rozet verilecek ve takdir edilecektir.

Etkinlik Yönergesi

Takımlarımız ve görev dağılımları şunlar:

ENERJİ TAKIMI: ÇEDES uygulama mekânlarında, evde ve mahallede tasarruf (su, elektrik, ısı, gıda, kıyafet vb.) tedbirleri almak.

Enerji Takımının Görevleri:

- Kullanımı sona erdikten sonra elektronik aletleri (televizyon, bilgisayar, radyo, şarj cihazı vb.) prizden çıkartarak kapatmak.
- Gereksiz yanan lambaları söndürmek.
- Kullanılmayan kıyafetlerin, ihtiyaç sahiplerine ulaşmasını sağlamak.
- Su kaynaklarımızı tasarruflu kullanmak, boş yere akan çeşmeleri kapatmak.
- Plastik poşet yerine bez file kullanmak.

ÇEVRE TAKIMI: ÇEDES uygulama mekânlarında, evde ve mahallede havayı, suyu, toprağı vb. yaşam alanlarını temiz tutmak, korumak, güzelleştirmek için önleyici tedbirler almak.

Çevre Takımının Görevleri:

- Çöpleri; denize, göle, nehirlere, sokağa, bulunduğumuz ortama atmamak.
- Atık yağların lavabolara dökülmemesini ailelerimize hatırlatmak ve bu yağların geri dönüşüme gitmesi için belediyelerle iletişime geçmek.
- Ormanlar iklimimizi koruyan oksijen depolarımızdır. Ormanlarımıza cam şişe bırakmamak. Güneş yansımalarıyla cam parçalarının yangın çıkarabileceğini hatırlatmak.
- Ağaçlık alanlarda ateş yakılmamasına dikkat etmek.
- Yeşil alanları korumak, ağaç dikimini artırmak.
- Bilinçli tarımla (kimyasal maddeleri kullanmayarak) toprağı korumak, bilinçsiz ilaç ve gübre kullanımından kaçınmak.

Çevreme Duyarlıyım, Değerlerime Sahip Çıkıyorum

İYİLİK TAKIMI: ÇEDES uygulama mekânlarında, evde ve mahallede güzel söz ve davranışlarla örnek olmak, takım isimlerinin yazılmış olduğu kıyafetler giyerek veya takacakları rozetlerle farkındalık oluşturmaktır. Anne-babaya, kardeşlere, öğretmenlere, yaşlılara, engellilere, ihtiyaç sahiplerine, komşulara ve arkadaşlara zorlandıkları veya ihtiyaç hissettikleri konularda destek olmaktır.

İyilik Takımının Görevleri:

- Yaşı ilerlemiş bireylerin yaya geçitlerinden geçişlerinde yardımcı olmak.
- Kardeşine ödevlerini yaparken yardım etmek.
- Ailesine sofraya hazırlama ve toplama hususunda yardımcı olmak.
- Takım arkadaşlarıyla sokak hayvanlarının su ihtiyaçlarını gidermek.

DIŞ GEZİ/KAMP VEYA SPORTİF ETKİNLİK ÖNERİSİ



Değerli eğitici,

Bu bölümde öğrencilerinizle yine okul dışında (uzak çevrede, araçla gidilebilecek mesafedeki uygulama mekanlarında) ilgili değere ilişkin, kolaylıkla yapabileceğiniz (kamp, spor, oyun, fiziksel aktivite vb.) etkinlik türlerine ait örnekler bulacaksınız.

İsterseniz verilen örnekten hareketle daha farklı etkinlikler oluşturabilir ve uygulayabilirsiniz.

Dikkat: Öğrencilerinizle birlikte yapacağınız okul dışı etkinliklerde yapılacak etkinlik ile ilgili velilerinizi bilgilendirmeyi, öğrencilerinizin bu etkinliğe katılımı için veli izin belgesi almayı unutmayınız.

Değerli eğitici, öğrencilerinizle gerekli izinler alınarak protokol paydaşı kurumlarımızın izcilik faaliyetlerine katılarak kamp etkinliği yapabilirsiniz.

Etkinlik Yönergesi:

Öğrenciler; yetenek ve kabiliyetleri dikkate alınarak ateş yakmak, çadır kurmak ve yemek dağıtımında görev alacak şekilde üç gruba ayrılır. Her grubun, hangi sorumlulukları yerine getirecekleri öğrencilere açıklanır.

- Ateş yakma sorumluluğu alan öğrenciler;

Eğiticinin gözetiminde kuru çalı, odun vb. yakılabilecek malzeme toplar. Gerekli önlemleri alarak ateşi yakar.

- Çadır kurma sorumluluğu alan öğrenciler;

Konum seçimi, zemin hazırlığı, çadır ekipmanlarını düzenleme, dış çerçeve kurulumu ve sabitleme noktasında görev alır. Eğitici rehberliğinde çadır kurmaları sağlanır.

- Yemek dağıtım sorumluluğu alan öğrenciler;

Önlük, eldiven kullanımı ve hijyen hususunda özenli davranır. Eğiticinin kontrolünde yemek dağıtımını adaletli bir şekilde yapar.

**DENE/SÖYLE/ÜRET HAREKETE
GEÇ ÖNERİSİ**



Değerli eğitici,

Bu bölümde ilgili değerle ilişkilendirilmiş öğrencilerinizin kendi başlarına, sorumluluk üstlenerek veya görev olarak yapabilecekleri, etkinlik türlerine ait örnekler bulacaksınız.

İsterseniz verilen örnekten hareketle daha çeşitli görevler oluşturabilir ve öğrencinizi harekete geçirebilirsiniz.

Bu hafta, değerler kulübü öğrencileriyle fidan dikimi çalışmaları yürütülür.

“Milli Ağaçlandırma Günü” olan 11 Kasım 2023 tarihinde ağaç dikimi etkinliği kapsamında il/ilçe tarım orman müdürlükleri ile birlikte okul olarak veya il değerler kulüpleri olarak ortak faaliyet gösterilmesi tavsiye edilir.



VELİ ÇALIŞMALARI ÖNERİSİ



Değerli eğitimci,

Bu bölümde ilgili değerle ilişkilendirilmiş öğrencilerinizin aileleriyle birlikte yapabilecekleri etkinlik türlerine ait örnekler bulacaksınız.

İsterseniz verilen örnekten hareketle daha farklı görevler oluşturabilir ve öğrencinizi ve ailesini harekete geçirebilirsiniz.

Eğitici, öğrencilere “Milli Ağaçlandırma Günü”nden bahseder.

Etkinliğimizin 11. ay olan Kasım’ a denk gelmesi sizlere de “Milli Ağaçlandırma Günü”nü hatırlattı mı? Gerek ülkemizin gerek dünyanın geleceği için ağaçlandırma hususunda farkındalık uyandırmak hepimizin sorumluluğudur. Sizler de dünyanın nefes alabilmesi için ağaçlandırma etkinliklerinde ailelerinizle “BİZ DE VARIZ!” diyebilirsiniz. İsterseniz okulun yapacağı fidan dikme etkinliğine katılabilir ya da ailece uygun gördüğünüz bir mekânda ağaç dikme etkinliği yapabilirsiniz.

Etkinlik Yönergesi

Öğrenci velilerinden istedikleri bir ağaç fidanını temin etmeleri istenir. Ağaç dikimi için gerekli malzemeler hazırlandıktan sonra uygun bir alanda ailece fidan dikimi gerçekleştirilir.

Malzemeler:

Bir adet fidan

- ✓ Bir adet kazma
- ✓ Bir adet kürek
- ✓ Yeteri kadar su

AYET-İ KERİMELER



Değerli eğitici,

Bu bölümde ilgili değerle ilişkilendirilebilecek ayetlerden örnek bulacaksınız. İsterseniz size örnek olarak verilmiş ayetin haricinde kazanım ve konuyla ilişkili gördüğünüz başka ayetleri de kullanabilirsiniz.

Kamer Suresi, 49.Ayet

“Şüphesiz biz her şeyi bir ölçüye göre yarattık.”

HADİS-İ ŞERİFLER



Değerli eğitici,

Bu bölümde ilgili değerle ilişkilendirilebilecek hadislerden örnek bulacaksınız. İsterseniz size örnek olarak verilmiş hadis-i şerifin haricinde kazanım ve konuyla ilişkili gördüğünüz başka hadisleri de güvenilir kaynaklardan bularak kullanabilirsiniz.

Resulullah (s.a.v.) şöyle buyurmuştur:

“Yarın kıyametin kopacağını bilseniz bile, bugün elinizdeki fidanı diki!”

(Buharî, el-Edebül-Müfred s. 168)

ÖZLÜ SÖZLER



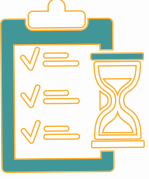
Değerli eğitici,

Bu bölümde ilgili değerle ilişkilendirilebilecek atasözleri, özdeyişler gibi özlü sözlere örnekler bulacaksınız.

İsterseniz size örnek olarak verilmiş bu özlü sözün haricinde kazanım ve konuyla ilişkili gördüğünüz başka özlü sözleri de güvenilir kaynaklardan bularak kullanabilirsiniz.

“İnsan, sadece sorumluluk üstlenerek, zihnini sağlam ve dengeli bir şekilde geliştirebilir.”
John Dewey (Can Dui)

Çevreme Duyarlıyım, Değerlerime Sahip Çıkıyorum

ÖLÇME VE DEĞERLENDİRME
ÖNERİSİ

- ✓ Öğrencilere kazanımlarıyla ilgili günlük tutturabilirsiniz.
- ✓ Öğrencilerinizdeki davranış değişikliğini gözlemleyebilirsiniz.
- ✓ Veli ziyaretleri yapabilirsiniz.

Kasım Ayı Fasikülü

DEĞER ADI: SORUMLULUK ve ÖZDENETİM

3

HEDEFE ODAKLAN	KAZANIM Değerli eğitici, bu hafta yapacağınız etkinlik ve yürüteceğiniz faaliyetlerle öğrencilere neler kazandırabileceğinizi bu bölümde bulabilirsiniz.	1. Kendisine, çevresine, vatanına ve ailesine karşı sorumluluklarını kavrar. 2. Sorumlu olduğu davranışların olumlu/olumsuz sonuçlarını ayırt eder. 3. Öz denetim yaparak sorumluluklarını yerine getirir.
UYGULAMA MEKANINI BELİRLE	ÇEDES UYGULAMA MEKANLARI Değerli eğitici, bu bölüm, yapmayı planladığınız etkinliği ÇEDES uygulama mekanlarından hangilerinde yapabileceğiniz hakkında sizlere hatırlatıcı olarak hazırlanmıştır.	ÇEDES Uygulama Usul ve Esasları bölümünde yer verilen uygulama mekânlarından uygun olan bir yer.
HAZIRLAN	MOTİVASYON VE ÖN BİLGİ Değerli eğitici, bu bölümde yapmayı planladığınız etkinliğe öğrencilerinizi nasıl hazırlayabileceğinize dair örnek içerikler bulacaksınız. Sizler daha farklı motivasyonu ve ilgiyi artırıcı etkinlikler oluşturabilir ve uygulayabilirsiniz. Buradaki içerikler örnek olarak size sunulmuştur.	Sevgili Çocuklar, Bugün sizlerle ilginizi çekeceğini düşündüğüm bir mekâna gideceğiz. Orada, size güzel beceriler ve farklı bakış açıları kazandıracağına inandığım etkinlikler yapacağız. Ancak yola çıkmadan önce sizden bazı isteklerim var. “Her gün mutlaka yaparım, gün içerisinde onu yapmadan kesinlikle uyuyamam. Kendimi sorumlu hissettiğim için de üzüntü duyarım dediğiniz üç (3) örnek durum, iş, davranış belirlemenizi istiyorum.” Giderken aranızda konuşabilirsiniz. Ancak, dürüstçe kendi hayatınızdan örnekler vermelisiniz. Cevaplarınızı, gittiğimiz yerde sizden dinleyeceğim. Hazırsak ve anlaştıysak yola çıkabiliriz.

HİKAYE YORUMLAMA ÖNERİSİ



Değerli eğitici,

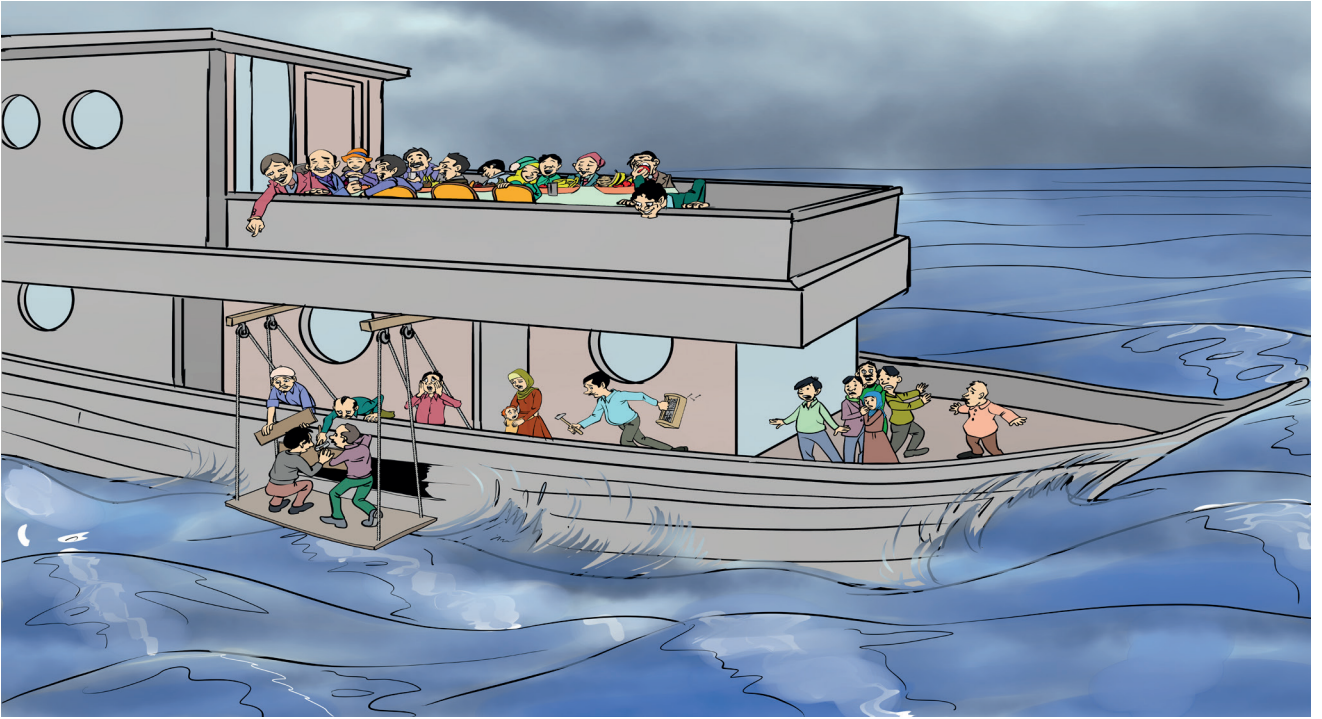
Bu bölümde ilgili değere ilişkin, kolaylıkla yapabileceğiniz etkinlik türlerine ait örnek içerikler bulacaksınız.

İsterseniz verilen örnekten hareketle daha farklı etkinlikler oluşturabilir ve uygulayabilirsiniz.

Öğrenciler halka oluşturacak şekilde oturur.

Sevgili çocuklar,

Size, şimdi bir resim göstermek istiyorum.



Yorumlayalım

Bu görsel hakkında ne düşünüyorsunuz? Görseli yorumlayalım.

**** Cevaplar alınır

Siz olsanız gemideki hasarı tamir etmek için uğraşır mıydınız? Yoksa geminin üst katındaki yolcular gibi “Deliğin bizim tarafta olmaması sevindirici” diye düşünüp keyif sürmeye devam eder miydiniz? Neden?

**** Cevaplar alınır...

Eğitici, öğrencilerden aldığı dönütlerle bir işin sorumluluğunu üstlenme üzerine yorum yaparak öğrencilerini kazanıma ulaştırmayı hedefler.

MULTİMEDİA ÖNERİSİ



Değerli eğitici,

Bu bölümde ilgili değer konusunda örnek olması için derlenmiş video, kısa film vb. öneriler, web araçlarıyla yapabileceğiniz etkinlikler yer alacaktır.

ÇEDES Uygulama mekanlarının hangisinde bu etkinliği gerçekleştirebileceğinize dikkat etmeniz önerilir.

Gerekli teknik altyapısı uygun olan (bilgisayar, internet, projeksiyon cihazı veya etkileşimli tahta vb.) herhangi bir mekânda öğrencilerinize bu içerikleri sunabilirsiniz.

Video Link: https://www.youtube.com/watch?v=QZ20g0_q-Fg

Video Tanıtıcı Notlar:

Başlık: Değerler Takımı 1. Bölüm – Sorumluluk.

Kaynak: Diyanet Çocuk YouTube Kanalı

Uygunluk: Temel öğretim seviyesine uygundur.

Süre: 09 dakika 22 saniye

Konu: Kişinin hayvan bakma ve çevresini düzenleme sorumluluğu.



Video yorumlama soruları:

Videolarda dikkat çekilen sorumluluk konuları sizce nelerdir?

Sizin de hayatınızda düzene sokulması gerektiğini düşündüğünüz sorumluluklarınız var mı?

**** Cevaplar alınır

OKUL İÇİ ETKİNLİK ÖNERİSİ



Değerli eğitimci,

Bu bölümde öğrencilerinizle okul içerisinde ilgili değere ilişkin, kolaylıkla yapabileceğiniz etkinlik türlerine ait örnekler bulacaksınız. İsterseniz verilen örnekten hareketle daha farklı etkinlikler oluşturabilir ve uygulayabilirsiniz.

Değerler kulübü öğrencileri olarak okul yöneticinizle planlama yaparak, (öğle arası, İstiklal Marşı törenleri öncesinde sınıfları dolaşarak) “Sorumlu olduğumuzu biliyor muydunuz?” temalı sloganlar, afişler taşımak suretiyle farkındalık etkinliği yapılır.

Tema: Sorumlu olduğumuzu biliyor muydunuz?

Afiş içeriği için örnekler;

- ✓ Okul kurallarına uymak
- ✓ Sınıf ve okul temizliğine katkıda bulunmak
- ✓ Diğer öğrencilere ve öğretmenlere saygılı olmak
- ✓ Sınıf arkadaşlarımızla iyi geçinmek, onları kırmamak
- ✓ Arkadaşlarımızın desteğe, yardıma ihtiyacı olduğunda onların yanında olmak
- ✓ Okul etkinliklerine katılmak sorumluluğumuzdur.
- ✓ Ders çalışmak ve ödevlerimizi yapmak
- ✓ Kantinde sıraya girmek
- ✓ Doğal hayatı ve besin zincirini korumak
- ✓ Su kaynaklarını bilinçli kullanmak sorumluluğumuzdur temalı afişler hazırlanır.

OKUL DIŞI MAHALLE ETKİNLİK ÖNERİSİ



Değerli eğitici,

Bu bölümde öğrencilerinizle okul dışında (yakın çevrede, yürüyerek gidilebilecek mesafedeki uygulama mekanlarında) ilgili değere ilişkin, kolaylıkla yapabileceğiniz etkinlik türlerine ait örnekler bulacaksınız. İsterseniz verilen örnekten hareketle daha farklı etkinlikler oluşturabilir ve uygulayabilirsiniz.

Dikkat: Öğrencilerinizle birlikte yapacağınız okul dışı etkinliklerde yapılacak etkinlik ile ilgili velilerinizi bilgilendirmeyi, öğrencilerinizin bu etkinliğe katılımı için veli izin belgesi almayı unutmayınız.

Eğiticinin kılavuzluğunda mahallede kamu hizmeti yapan özel-resmi kuruluşlara veya mahalle esnafına giderek;

- Toplumsal sorumluluklarınız neler?
- Bu sorumluluklarınızı yerine getirmezsensiz neler olur?

sorularıyla röportaj yapılır. Eğitici, etkinlik öncesi öğrenci velileriyle, okul idaresiyle ve ziyaret edilecek özel-resmi kuruluşlarla veya esnaf/esnaflarla görüşerek ön hazırlık ve bilgilendirme yapar.

Etkinlik Yönergesi

Öğrenciler iki gruba ayrılır. Birinci grup, esnaf ziyareti yapmak için dükkânın içine girip esnafla sohbet ederken ikinci grup gözlem yapar. Konuşmaları, ziyaret edilen esnafın yüzüne yansıyan duyguları tarif etmeye, ziyaret esnasında yaşananları gözlemlemeye odaklanır.

İmkân varsa eğitici ziyaret edilmesi planlanan kişilerden izin alarak ziyaret görüşmelerinin video kaydını da alabilir.

Tüm öğrenciler, “Hayırlı işler!” dileyip ziyaret mekânından ayrılır.

Sıradaki ziyaret mekânına geçildiğinde görüşmeyi gerçekleştiren grup gözlem yapar, gözlem yapan grup da görüşme gerçekleştirir.

Etkinlik bu şekilde sürdürülür.

Örnek Sorular;

- ♦ Fırına giderek fırıncıya “Ekmek üretimi bir hafta olmasa neler olur?”
- ♦ Eczaneye giderek “Bir hafta boyunca hiçbir ilaç satılmayacaktır denilse neler yaşanır?”
- ♦ Manava giderek “Sebze-meyve aldığınız toptancılar bir haftalığına size ürün temin etmeyeceklerini söyleseler neler yaşanır?”
- ♦ Sağlık ocağına gidip “Bir hafta boyunca hasta kabul etmeseniz neler yaşanır?”

Eğitici, öğrencilerin derlediği cevapları “sorumlulukların yerine getirilmediğinde yaşanacak olumsuzlukları” sosyal yaşamımızla ilişkilendirerek öğrencileri kazanıma ulaştırma hedefler.



Değerli eğitici,

Bu bölümde öğrencilerinizle yine okul dışında (uzak çevrede, araçla gidilebilecek mesafedeki uygulama mekanlarında) ilgili değere ilişkin, kolaylıkla yapabileceğiniz (kamp, spor, oyun, fiziksel aktivite vb.) etkinlik türlerine ait örnekler bulacaksınız.

İsterseniz verilen örnekten hareketle daha farklı etkinlikler oluşturabilir ve uygulayabilirsiniz.

Dikkat: Öğrencilerinizle birlikte yapacağınız okul dışı etkinliklerde yapılacak etkinlik ile ilgili velilerinizi bilgilendirmeyi, öğrencilerinizin bu etkinliğe katılımı için veli izin belgesi almayı unutmayınız.

Engelli bireylere karşı sorumluluklarımızı hatırlamak için ilinizde engelliler derneği, engelsiz yaşam merkezi veya çevrenizde bulunan engelli bir bireyi ziyaret edilir. Engelli bireylerin hayatta karşılaştıkları zorlukları not edebilir ve bu zorluklar konusunda bize düşen sorumluluklar gözlemlenebilir. Engelli bireylere nasıl destek verilebileceği konusunda sosyal sorumluluk çalışması yapılabilir.

Ziyaret esnasında dikkat edilmesi gereken hususlar;

- ♦ Öncelikle ziyaret etmek istediğiniz yerin müdürlüğünü arayarak izin almanız ve ziyarete katılacak kişi sayısını belirterek randevu oluşturmanız gerekmektedir. Aynı gün ve saatte farklı gruplar ziyaret randevusu oluşturmuş olabilir. Yetkililerden bilgi alınmalıdır.
- ♦ Yetkililere danışmadan sizin ve onların güvenliğini tehlikeye düşürecek eylemlerde bulunulmamalıdır.
- ♦ Bulaşıcı hastalığı olanların ziyarete katılmamasına dikkat edilmelidir.
- ♦ Ziyaretler kısa tutulmalı, yetkililerin yönlendirmeleri dikkate alınmalıdır.
- ♦ Ziyarete gideceğiniz yerde grupların mümkün olduğunca kalabalık olmaması, gruplar halinde içeri girilmesi engelli bireylerin yorulmaması açısından önem taşımaktadır.
- ♦ Unutmayın ki engelli bireylere götüreceğiniz en güzel hediye; hürmet, sevgi, güler yüz ve tatlı bir sohbetir.
- ♦ Ziyarete gidildiğinde yüz ifademize ve söylemlerimize dikkat etmeliyiz. Oradakilerin yüzüne acıyarak, üzülmeye bakılmamalıdır.
- ♦ Ziyaret etmedeki amacımız; onların moralini yükseltmek, değerli olduğunu hissettirmek, sevgi göstermek, yalnızlık hissine kapılmamasını sağlamaktır.
- ♦ Konuştukları süre boyunca onları dinlemeye özen göstermek yeterli olacaktır. Onlar konuşurken başka şeylerle ilgilenmemeli, onları dinlediğinizi onlara hissettirmeli, onların yüzlerine ve gözlerine bakılmalıdır.
- ♦ Merkezin sakinlerini rahatsız edecek, geçmiş yaşantıları ile ilgili ya da gelecek yaşamları ile ilgili kaygılandırarak soruların sorulmaması doğru olacaktır.

**DENE/SÖYLE/ÜRET HAREKETE
GEÇ ÖNERİSİ**



Değerli eğitici,

Bu bölümde ilgili değerle ilişkilendirilmiş öğrencilerinizin kendi başlarına, sorumluluk üstlenerek veya görev olarak yapabilecekleri, etkinlik türlerine ait örnekler bulacaksınız.

İsterseniz verilen örnekten hareketle daha çeşitli görevler oluşturabilir ve öğrencinizi harekete geçirebilirsiniz

Veli bilgilendirilmesi yapılarak öğrencinin bir gün boyunca evde su tasarrufu sorumluluğunu öğrenmesi için aşağıda yönergesini verdiğimiz çalışmayı yapması istenir.

Etkinlik Yönergesi

- Saat, 06.00 itibari ile 5 litrelik 6 adet su şişesi hazırlanır.
- Gün boyunca kullanılacak olan su ihtiyacı (tuvalet, yemek, banyo, ev temizliği) yalnızca bu 6 adet su şişesi ile sağlanacaktır.
- Ertesi sabah, 06.00'ya kadar tüm su ihtiyacı bu şişelerden karşılanacaktır.
- 24 saatlik bu süreçte, öğrenci tüketilen su miktarını görerek, doğal kaynaklarımıza karşı sorumlu olduğunun bilincine varacaktır.

VELİ ÇALIŞMALARI ÖNERİSİ



Değerli eğitici,

Bu bölümde ilgili değerle ilişkilendirilmiş öğrencilerinizin aileleriyle birlikte yapabilecekleri etkinlik türlerine ait örnekler bulacaksınız.

İsterseniz verilen örnekten hareketle daha farklı görevler oluşturabilir ve öğrencinizi ve ailesini harekete geçirebilirsiniz.

Öğrenci ve ailesine akraba ziyareti yapmaları tavsiye edilerek öğrencinin akrabalarına ve büyüklerine karşı olan sorumluluk bilinci oluşturması sağlanır.

Örnek sorular;

- ♦ Büyükanne benden beklentilerin nelerdir?
- ♦ Halacığım sana karşı sorumluluklarım nelerdir?
- ♦ Anneciğim/ babacığım size karşı sorumluluklarım nelerdir?

Öğrencinin bu sorulara yanıt bulması istenir. Böylece aile bireylerine karşı olan sorumlulukları hatırlatılarak öğrenciyi kazanıma ulaştırmak hedeflenir.

AYET-İ KERİMELER



Değerli eğitimci,

Bu bölümde ilgili değerle ilişkilendirilebilecek ayetlerden örnek bulacaksınız. İsterseniz size örnek olarak verilmiş ayetin haricinde kazanım ve konuyla ilişkili gördüğünüz başka ayetleri de kullanabilirsiniz.

Mâide suresi, 105. Ayet:

“Ey iman edenler! Siz kendi sorumluluklarınıza dikkat edin. Siz doğru gittiğiniz takdirde yanlış yola sapanlar size zarar veremez. Hepinizin dönüşü Allah’adır ve yapmakta olduğunuz her şeyi o zaman Allah size bildirecektir.”

HADİS-İ ŞERİFLER



Değerli eğitimci,

Bu bölümde ilgili değerle ilişkilendirilebilecek hadislerle örnek bulacaksınız. İsterseniz size örnek olarak verilmiş hadis-i şerifin haricinde kazanım ve konuyla ilişkili gördüğünüz başka hadisleri de güvenilir kaynaklardan kullanarak kullanabilirsiniz.

Resulullah (s.a.v.) şöyle buyurmuştur:

“Allah Teâlâ’nın koymuş olduğu sınırlara uygun yaşayanlar ile bu sınırları ihlâl eden kimse-lerin durumu, bir gemiye binmiş, gemi içerisindeki yerleri kura ile belirlenmiş iki grup insanın durumuna benzer; Bunlardan bir kısmı geminin alt tarafında, bir kısmı da üst tarafında yolculuk etmeye hak kazanmıştır. Alt kattakiler (su ihtiyaçlarını karşılamak için) üsttekilerin yanına giderler. (Bir süre sonra), “(Sudan) nasibimizi almak için (geminin altından) bir delik açsak da yukarıdakileri rahatsız etmesek.” derler. Eğer yukarıda bulunanlar aşağıdakilerin isteklerini yapmalarına izin verirlerse gemidekiler hep birlikte helâk olur. Fakat onlara engel olurlarsa hem onlar hem de kendileri kurtulur.” (Buhari, Şirket, 6)

ÖZLÜ SÖZLER



Değerli eğitimci,

Bu bölümde ilgili değerle ilişkilendirilebilecek atasözleri, özdeyişler gibi özlü söz-lere örnekler bulacaksınız.

İsterseniz size örnek olarak verilmiş bu özlü sözlerin haricinde kazanım ve konuyla ilişkili gördüğünüz başka özlü sözleri de güvenilir kaynaklardan kullanarak kullanabilirsiniz. Buradaki özlü sözler örnek olarak size verilmiştir.

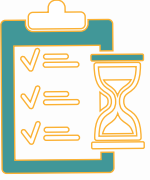
“Sorumluluk, özgürlüğün bedelidir.”

Jean-Jacques Rousseau (cin jakruso)

“Yalnız, yaptıklarımızdan değil yapmadıklarımızdan da sorumluyuz.”

Moliere (mö’lyer)

ÖLÇME VE DEĞERLENDİRME ÖNERİSİ



- ✓ Öğrencilere kazanımlarıyla ilgili günlük tutturabilirsiniz.
- ✓ Öğrencilerinizdeki davranış değişikliğini gözlemleyebilirsiniz.
- ✓ Veli ziyaretleri yapabilirsiniz.

Kasım Ayı Fasikülü

DEĞER ADI: SORUMLULUK ve ÖZDENETİM

4

HEDEFE ODAKLAN	KAZANIM Değerli eğitici, bu hafta yapacağınız etkinlik ve yürüteceğiniz faaliyetlerle öğrencilere neler kazandırabileceğinizi bu bölümde bulabilirsiniz.	1. Rabbine karşı sorumluluklarının farkına varır, 2. Kendine karşı sorumluluklarını yerine getirmeye istekli olur. 3. Başarılı insanların ortak özelliklerini fark eder. 4. Zaman yönetiminin önemini kavrar. 5. Öz denetimin önemini kavrar. 6. Öfke ve duygu kontrolünün önemini anlar.
UYGULAMA MEKANINI BELİRLE	ÇEDES UYGULAMA MEKANLARI Değerli eğitici, bu bölüm, yapmayı planladığınız etkinliği ÇEDES uygulama mekanlarından hangilerinde yapabileceğiniz hakkında sizlere hatırlatıcı olarak hazırlanmıştır.	ÇEDES Uygulama Usul ve Esasları bölümünde yer verilen uygulama mekânlarından uygun olan bir yer.
HAZIRLAN	MOTİVASYON VE ÖN BİLGİ Değerli eğitici, bu bölümde yapmayı planladığınız etkinliğe öğrencilerinizi nasıl hazırlayabileceğinize dair örnek içerikler bulacaksınız. Sizler daha farklı motivasyonu ve ilgiyi artırıcı etkinlikler oluşturabilir ve uygulayabilirsiniz. Buradaki içerikler örnek olarak size sunulmuştur.	Evrende her şey bir ölçüyle yaratılmıştır ve yaratılan her varlığın bir amacı vardır. İnsan da amaçsız bir şekilde yaratılmamıştır. Ahlaki açıdan insan, tabiattaki diğer varlıklar gibi nasıl davranacağı konusunda içgüdüsel hareket eden bir varlık değildir. Onun yaratılışında ahlaki bir sorumluluk vardır. İnsan, Yaratıcısına, sonra kendine, yakınlarına, bütün insanlara, bütün canlılara, bütün dünyaya karşı sorumludur. İnsanın öncelikli sorumluluğu; yakınlarına, komşularına, vatanına, milletine, doğadaki canlılara, dünyanın geleceğine, gelecek nesillere imkânları ölçüsünde faydalı olmaktır.

HİKAYE YORUMLAMA ÖNERİSİ



Değerli eğitici,

Bu bölümde ilgili değere ilişkin, kolaylıkla yapabileceğiniz etkinlik türlerine ait örnek içerikler bulacaksınız.

İsterseniz verilen örnekten hareketle daha farklı etkinlikler oluşturabilir ve uygulayabilirsiniz.



Mimar Sinan'ın (1490-1588) şaheserlerinden biri olan Şehzadebaşı Camii'nin 1990'lı yıllarda devam eden restorasyonunu yapan firma yetkililerinden bir inşaat mühendisi, caminin restorasyonu sırasında yaşadıkları bir olayı, TV'de şöyle anlatmıştı:

“Cami bahçesini çevreleyen duvarında bulunan kapıların üzerindeki kemerleri oluşturan taşlarda, yer yer çürümeler görüldü. Restorasyon programında bu kemerlerin yenilenmesi de yer aldı.

Biz inşaat fakültesinde teorik olarak kemerlerin nasıl inşa edildiğini öğrenmiştik, fakat taş kemer inşası ile ilgili pratiğimiz yoktu. Kemerleri nasıl restore edeceğimiz konusunda ustalarla toplantı yaptık.

Sonuç olarak, kemeri alttan yalayan bir tahta kalıp çakacaktık. Daha sonra kemeri yavaş yavaş söküp yapım teknikleri ile ilgili notlar alacaktık ve yeniden yaparken bu notlardan faydalanacaktık.

Sökmeye kemerin kilit taşından başladık. Taşı yerinden çıkardığımızda hayretle iki taşın birleşme noktasında olan silindirik bir boşluğa yerleştirilmiş cam bir şişeye rastladık.

Şişenin içinde dürülmüş beyaz bir kâğıt vardı. Şişeyi açıp kâğıda baktık. Osmanlıca bir şeyler yazıyordu. Hemen bir uzman bulup okuttuk. Bu bir mektup idi ve Mimar Sinan tarafından yazılmıştı. Şunları söylüyordu:

“Bu kemeri oluşturan taşların ömrü yaklaşık 400 senedir. Bu müddet zarfında bu taşlar çürümüş olacağından siz bu kemeri yenilemek isteyeceksiniz. Büyük bir ihtimalle yapı teknikleri de değişeceğinden bu kemeri nasıl yeniden inşa edeceğinizi bilemeyeceksiniz. İşte bu mektubu ben size, bu kemeri nasıl inşa edeceğinizi anlatmak için yazıyorum.”

Koca Sinan mektubunda böyle başladıktan sonra o kemeri inşa ettikleri taşları Anadolu’nun neresinden getirdiklerini söyleyerek izahlarına devam ediyor ve ayrıntılı bir biçimde kemerin inşasını anlatıyordu.

Bu mektup bir insanın, yaptığı işin kalıcı olması için gösterebileceği çabanın insanüstü bir örneğidir. Bu mektubun ihtişamı, modern çağın insanların bile zorlanacağı taşın ömrünü bilmesi, yapı tekniğinin değişebileceğini bilmesi, 400 sene dayanacak kâğıt ve mürekkep kullanması gibi yüksek bir bilgi seviyesinden gelmektedir. Şüphesiz bu yüksek bilgiler de o koca mimarın erişilmez özelliklerindendir. Ancak erişilmesi gerçekten zor olan bu bilgilerden çok daha muhteşem olan 400 sene sonraya çözüm üreten sorumluluk duygusudur.

(Kaynak:Ed. Prof. Dr. Mehmet Zeki Aydın, Değer Sandığı Sorumluluk, Nobel Yay., 2. Basım, Syf. 105)

Hikâye Yorumlama Soruları

- Okuduğunuz hikâyeyi sorumluluk açısından değerlendiriniz.
- Okuduğunuz hikâyede hangi sorumlu davranışları tespit ettiniz?
- Öğrenci olarak sizler de ödev ve görevlerinizi yerine getirirken nelere dikkat edersiniz?
- Bir mimar, mühendis veya herhangi bir meslek sahibi insan nasıl sorumlu davranabilir?
- Sorumluluk ve özdenetim duygusuna sahip insanların özellikleri nelerdir?

MULTİMEDİA ÖNERİSİ



Değerli eğitici,

Bu bölümde ilgili değer konusunda örnek olması için derlenmiş video, kısa film vb. öneriler, web araçlarıyla yapabileceğiniz etkinlikler yer alacaktır.

ÇEDES Uygulama mekanlarının hangisinde bu etkinliği gerçekleştirebileceğinize dikkat etmeniz önerilir.

Gerekli teknik altyapısı uygun olan (Bilgisayar, internet, projeksiyon cihazı veya etkileşimli tahta vb.) herhangi bir mekânda öğrencilerinize bu içerikleri sunabilirsiniz.

Video Link: https://www.youtube.com/watch?v=Hao-6aP_shE

Video Tanıtıcı Notlar:

Başlık: Değerler Takımı 2. Bölüm-Öz Denetim

Kaynak: Diyanet Çocuk YouTube Kanalı.

Uygunluk: Temel öğretim seviyesine uygundur.

Süre: 08 dakika 47 saniye

Konu: Herkesin kendisini kontrol etmek, davranışlarını düzenleme (özdenetim) sorumluluğu vardır.



Video yorumlama soruları

- İzlediğiniz video sizce ne anlatıyor?
- Öz denetim deyince aklınıza neler geliyor?
- Kendimizi hangi konularda denetleyebiliriz?
- Zamanımızı iyi yönetebiliyor muyuz?
- Kişisel bakım deyince aklınıza neler geliyor?
- Öfkelendiğinizde, öfkenizi kontrol edebiliyor musunuz?
- Hayatta amaçlarımızın olması bizleri ne derecede etkiler?
- Sorumluluk ve özdenetim sahibi olmanın hayatımızı düzenlemedeki etkisi nedir?

OKUL İÇİ ETKİNLİK ÖNERİSİ



Değerli eğitimci,

Bu bölümde öğrencilerinizle okul içerisinde ilgili değere ilişkin, kolaylıkla yapabileceğiniz etkinlik türlerine ait örnekler bulacaksınız. İsterseniz verilen örnekten hareketle daha farklı etkinlikler oluşturabilir ve uygulayabilirsiniz.

BAŞARILI İNSANLARIN ORTAK ÖZELLİKLERİ (PANO ETKİNLİĞİ)

Etkinlik Yönergesi

Dünyada ve ülkemizde kabul görmüş (Aziz Sancar, Fuat Sezgin vb.) tanınmış bilim adamları ve başarılı olmuş insanlarla ilgili bir araştırma yapılarak 3 isim belirlenir ve bu isimlerle ilgili pano hazırlanır.

- Başarılı insanların ortak özelliklerini,
- Başarıya giden yolda özdenetim sahibi olmanın önemi ile ilgili vurgularını,
- Bu insanların başarı ile ilgili söyledikleri sözleri,
- Başarılı insanların görsellerini de içeren bir araştırma yapmaları ve bu araştırma sonucunda “**Başarılı insanların ortak özellikleri**” konulu bir pano hazırlamaları istenir.

OKUL DIŞI MAHALLE ETKİNLİK ÖNERİSİ



Değerli eğitici,

Bu bölümde öğrencilerinizle okul dışında (yakın çevrede, yürüyerek gidilebilecek mesafedeki uygulama mekanlarında) ilgili değere ilişkin, kolaylıkla yapabileceğiniz etkinlik türlerine ait örnekler bulacaksınız. İsterseniz verilen örnekten hareketle daha farklı etkinlikler oluşturabilir ve uygulayabilirsiniz.

Dikkat: Öğrencilerinizle birlikte yapacağınız okul dışı etkinliklerde yapılacak etkinlik ile ilgili velilerinizi bilgilendirmeyi, öğrencilerinizin bu etkinliğe katılımı için veli izin belgesi almayı unutmayınız.

Etkinlik Yönergesi

Etkinlik malzemesi olarak üç tane kutu ve sorumluluk kartları hazırlanır. Bir numaralı kutunun üzerine Rabbimize karşı sorumluluklarımız, iki numaralı kutunun üzerine çevremize karşı sorumluluklarımız, üç numaralı kutunun üzerine kendimize karşı sorumluluklarımız yazılır. Etkinlik öncesi, eğitici tarafından aşağıda örnekleri verilen kartlar hazırlanır. Sorumluluk kartları eğitcinin uygun gördüğü şekilde çoğaltılabilir.

Örnek sorumluluk kartları;

Rabbimize karşı sorumluluklarımız;

- İbadet etmek,
- Dua etmek
- Şükretmek
- Tövbe etmek
- Dinin belirlediği ilkelere uymak
- Dürüst olmak
- Kul hakkına önem vermek
- Anne babanın rızasını almak

Çevremize karşı sorumluluklarımız;

- Suyu israf etmemek
- Trafik kurallarına uymak
- Yere çöp atmamak
- Doğal kaynakları korumak
- Atıkları, geri dönüşüm için ilgili yerlere ulaştırmak
- Ortak alanları temiz tutmak
- Sıfır atığa önem vermek

Kendimize karşı sorumluluklarımız;

- Diş fırçalamak
- Tırnak kesmek
- Odamızı toplamak
- Ödevlerimizi yapmak
- Zamanımızı verimli kullanmak
- Öfkemizi kontrol etmek
- Kendimize saygı duymak
- Zararlı alışkanlıklardan uzak durmak
- Sağlıklı beslenmek

Öğrencilere sorumluluk kartları dağıtılır.

Öğrencilerden ellerinde bulunan kartları, ait olduğu kutulara atmaları istenir. Kart atma işlemi bitince eğitici kutuları boşaltır. İçlerindeki kartlar okunur ve o kutuya ait olmayan kartlar ayrılarak gereken düzeltmeler yapılır.

DIŞ GEZİ/KAMP VEYA SPORİF ETKİNLİK ÖNERİSİ



Değerli eğitici,

Bu bölümde öğrencilerinizle yine okul dışında (uzak çevrede, araçla gidilebilecek mesafedeki uygulama mekanlarında) ilgili değere ilişkin, kolaylıkla yapabileceğiniz (kamp, spor, oyun, fiziksel aktivite vb.) etkinlik türlerine ait örnekler bulacaksınız.

İsterseniz verilen örnekten hareketle daha farklı etkinlikler oluşturabilir ve uygulayabilirsiniz.

Dikkat: Öğrencilerinizle birlikte yapacağınız okul dışı etkinliklerde yapılacak etkinlik ile ilgili velilerinizi bilgilendirmeyi, öğrencilerinizin bu etkinliğe katılımı için veli izin belgesi almayı unutmayınız.

İSTEKLERİM-SORUMLULUKLARIM ETKİNLİĞİ

Eğiticiye, bu etkinliği açık alan veya geniş bir mekânda yapması önerilir. Kurallar belirlendikten sonra etkinliğe başlanır.

Not: Açık alanlarda bu etkinliğin yapılacağı düşünülerek yönerge hazırlanmıştır.

- Öncelikle etkinlik alanında öğrencilerin çarpacağı veya öğrenciler için tehlike oluşturacak nesneler kaldırılmalıdır.
- Öğrenciler, istek ifadesi (İ) olan maddelerde bir adım **GERİ** sorumluluk ifadesi (S) olan maddelerde bir adım **İLERİ** gider.

İSTEKLERİM-SORUMLULUKLARIM ETKİNLİĞİ

Etkinlik Yönergesi

Eğiticiye, bu etkinliği açık alan veya geniş bir mekânda yapması önerilir. Kurallar belirlendikten sonra etkinliğe başlanır.

Not: Açık alanlarda bu etkinliğin yapılacağı düşünülerek yönerge hazırlanmıştır.

Öncelikle etkinlik alanında öğrencilerin çarpacağı veya öğrenciler için tehlike oluşturacak nesneler kaldırılmalıdır.

Öğrenciler, istek ifadesi (İ) olan maddelerde bir adım **GERİ** sorumluluk ifadesi (S) olan maddelerde bir adım **İLERİ** gider.

Etkinlik Metni

- (S) Bilgi edinmek, kendimi geliştirmek
- (S) Kişisel temizliğime dikkat etmek
- (İ) Televizyon izlemek
- (İ) Top oynamak
- (S) Kardeşimle ilgilenmek
- (S) Nimetlere şükretmek
- (S) Allah'ın emanetlerini korumak
- (S) Kul hakkından sakınmak
- (S) İsraftan kaçınmak
- (S) İbadetlere devam etmek
- (İ) Seçkisi yapılmış dijital oyunlar oynamak
- (S) Adaletli davranmak
- (S) İyiliği emredip kötülükten sakındırmak
- (S) Anne-babaya iyilik etmek
- (İ) Video izleyip, müzik dinlemek
- (S) Selamlaşmak-selama karşılık vermek
- (S) Misafire ikram etmek
- (S) Zorluklara sabretmek
- (S) Cömert olmak
- (İ) Bisiklet sürmek
- (S) Rahatsızlık verecek şeyleri yoldan kaldırmak
- (S) İnsanların arasını düzeltmek
- (S) Büyüklere saygılı olmak
- (İ) Sinemaya gitmek
- (S) Kendisi için istediğini başkası için de istemek
- (İ) Yerde gördüğü çöpü görmezden gelmek
- (S) Yiyeceklerin helal ve temiz olanını tercih etmek.

**DENE/SÖYLE/ÜRET HAREKETE
GEÇ ÖNERİSİ**



Değerli eğitimci,

Bu bölümde ilgili değerle ilişkilendirilmiş öğrencilerinizin kendi başlarına, sorumluluk üstlenerek veya görev olarak yapabilecekleri, etkinlik türlerine ait örnekler bulacaksınız.

İsterseniz verilen örnekten hareketle daha çeşitli görevler oluşturabilir ve öğrencinizi harekete geçirebilirsiniz

Etkinlik Yönergesi

Aşağıdaki konu başlıklarından bir ya da birkaçı seçilir. Konu çerçevesinde karar alınarak bir hafta boyunca bu davranışları uygulayıp alışkanlık haline gelmesi amaçlanır. Bu davranışlar sonucunda özdenetim duygusuna sahip bireylerin yetiştirilmesi hedeflenmektedir.

- Elektrik tasarrufu yapabilmek için kullanılmayan aletlerin fişinin çekilmesi, kullanılmayan ışıkların söndürülmesi.
- Su tasarrufu için diş fırçalarken suyun boşa akıtılmaması.
- Kâğıt israfı yapılmaması için kullanılmayan kitap, dergi ve kâğıt ambalajların geri dönüşüme gönderilmesi.
- Yiyecek içecek israfını önlemek amacıyla tüketilebilecek kadar ekmek alınması, yemek tabağına yiyebileceği kadar yemek alması.
- Teknoloji ile geçirilen zamanın planlanması.
- Ailece kitap okuma saatinin belirlenmesi ve bu saat geldiğinde öz denetim yaparak saate riayet edilmesi.

VELİ ÇALIŞMALARI ÖNERİSİ



Değerli eğitici,

Bu bölümde ilgili değerle ilişkilendirilmiş öğrencilerinizin aileleriyle birlikte yapabilecekleri etkinlik türlerine ait örnekler bulacaksınız.

İsterseniz verilen örnekten hareketle daha farklı görevler oluşturabilir ve öğrencinizi ve ailesini harekete geçirebilirsiniz

Kitabın sonunda bulacağınız “Veli Mektubunu” velilerinize ulaştırabilirsiniz.

Ayrıca, öğrencinin evde ailesi ve akrabalarıyla birlikte gerçekleştirebileceği bir etkinliği de görev olarak öğrenciye verebilirsiniz.

Not: Öğrencilerin aile birliği ile ilgili istisnai durumları göz önünde bulundurulmalıdır.

ETKİNLİK ÖNERİSİ

Alışveriş Sorumluluğumuz

- Alışverişte nasıl davranıyoruz?
- Alışveriş sırasında nelere dikkat etmeliyiz?
- Alışveriş merkezlerinde, marketlerde vb. mekânlarda sorumluluk sahibi bir birey nasıl davranmalıdır?

Bu soruların cevapları için ailece bir etkinlik gerçekleştirebilirsiniz.

Haftalık alışverişinizi ailece yapabilir, yaptığınız alışveriş sonrası ailece aşağıdaki sayfada bulunan formu doldurabilirsiniz.

ALİŞVERİŞ SORUMLULUĞUMUZ	ANNEM Evet	ANNEM Hayır	BABAM Evet	BABAM Hayır	KENDİM Evet	KENDİM Hayır
Bütçeme uygun alışveriş yaptım.						
Aldığım ürünlere gerçekten ihtiyacım vardı.						
Alışveriş, ürünlerin son kullanma tarihine bakarak yaptım.						
Aldığım ürünler, sağlığa zararlı herhangi bir şey içermemektedir.						
Aldığım ürünler tüketebileceğim kadardır.						

Bu form sonunda, alışveriş sırasındaki sorumluluklarınızı yerine getirip getirmediğinizi tespit etmiş olacaksınız.

Formu doldurduktan sonra ailece formun sonuçları değerlendirilir.

AYET-İ KERİMELER



Değerli eğitici,

Bu bölümde ilgili değerle ilişkilendirilebilecek ayetlere örnekler bulacaksınız. İsterseniz size örnek olarak verilmiş ayetlerin haricinde kazanım ve konuyla ilişkili gördüğünüz başka ayetleri de kullanabilirsiniz. Buradaki ayetler örnek olarak size verilmiştir.

İsrâ Suresi, 36. Ayet

“Hakkında kesin bilgi sahibi olmadığın şeyin peşine düşme. Çünkü kulak, göz ve kalp, bunların hepsi ondan sorumludur.”

Zuhruf Suresi, 44. Ayet

“Doğrusu Kur’an, sana ve kavmine bir öğüttür. İleride ondan sorumlu tutulacaksınız.”

HADİS-İ ŞERİFLER



Değerli eğitici,

Bu bölümde ilgili değerle ilişkilendirilebilecek hadislere örnekler bulacaksınız.

İsterseniz size örnek olarak verilmiş hadis-i şeriflerin haricinde kazanım ve konuyla ilişkili gördüğünüz başka hadisleri de güvenilir kaynaklardan bularak kullanabilirsiniz. Buradaki hadisler örnek olarak size verilmiştir.

Örnek 1:

Resulullah (s.a.v.) şöyle buyurmuştur:

“Nerede olursan ol, Allah’a karşı sorumluluğunun bilincinde ol! Kötülüğün peşinden iyi bir şey yap ki onu yok etsin. İnsanlara da güzel ahlâka uygun biçimde davran!” (Tirmizi, Birr, 55)

Örnek 2:

Resulullah (s.a.v.) şöyle buyurmuştur:

“Kardeşinle (düşmanlığa varan) tartışmaya girme, onunla (kırıcı şekilde) şakalaşma ve ona yerine getiremeyeceğin sözü verme.” buyurur. (Tirmizî, Birr, 58.)

ÖZLÜ SÖZLER



Değerli eğitici,

Bu bölümde ilgili değerle ilişkilendirilebilecek atasözleri, özdeyişler gibi özlü sözlere örnekler bulacaksınız.

İsterseniz size örnek olarak verilmiş bu özlü sözlerin haricinde kazanım ve konuyla ilişkili gördüğünüz başka özlü sözleri de güvenilir kaynaklardan bularak kullanabilirsiniz. Buradaki özlü sözler örnek olarak size verilmiştir.

“Sorumluluk, yapabileceğimiz en iyi şekilde hareket etmektir, yapamayacağımızı düşündüğümüzde bile.” **(Viktor E. Frankl)** (Viktir Frankıl)

ÖLÇME VE DEĞERLENDİRME ÖNERİSİ



- ✓ Öğrencilere kazanımlarıyla ilgili günlük tutturabilirsiniz.
- ✓ Öğrencilerinizdeki davranış değişikliğini gözlemleyebilirsiniz.
- ✓ Veli ziyaretleri yapabilirsiniz.

Kitabın sonunda bulacağınız SORUMLULUK ve ÖZDENETİM değeri altında yer alan ilgili kazanımlara yönelik hazırlanmış “Öğrenci Öz Değerlendirme ve Veli Öğrenci Değerlendirme Formunu” öğrencinize uygulayabilirsiniz.

(ÖĞRENCİLER İÇİN)
SORUMLULUK-ÖZDENETİM DEĞERİ

ÖN TEST
DEĞERLENDİRME ÖLÇEĞİ

Madde No	Sevgili öğrenciler; Aşağıda verilen ifadelerle ilgili tutum ve davranışlarınızı hangi sıklıkla gerçekleştirdiğinizi yandaki bölümde işaretleyiniz.	Her zaman	Çoğunlukla	Nadiren	Hiçbir zaman
1.	Kendime ve aileme karşı sorumlu olduğumu bilirim.				
2.	Tabiata karşı sorumluluğumun öncelikle zarar vermemek olduğunu düşünürüm.				
3.	Yaratıcıya karşı sorumluluklarımı yerine getiririm.				
4.	Ülkemi daha ileriye taşımakla sorumlu olduğumu bilirim.				
5.	Sorumluluk sahibi olursam başarımın artacağına inanırım.				
6.	Ev işlerinde bana verilen sorumlulukları yerine getiririm.				
7.	İnsan hak ve özgürlükleri konusunda özenli davranırım.				
8.	Ödevlerimi düzenli olarak yaparım.				
9.	Su, elektrik gibi kaynakları israf etmem.				
10.	İhtiyaç sahibi ve zor durumda olan bireylere yardım etmemin sorumluluğum olduğunu bilirim.				
11.	Bütün dünyaya ve tüm canlılara karşı sorumlu olduğumu bilirim.				
12.	Okuldaki ve sokaktaki kamu mallarına zarar vermem.				
13.	İsraftan kaçınırım.				
14.	Sokakları ve ortak yaşam alanlarını temiz tutarım.				
15.	İnsani, vicdani, milli, manevi, tarihi sorumluluklarımın farkına varırım.				
16.	Vaktimi verimli kullanırım.				
17.	Ekran karşısında kontrollü zaman harcarım.				
18.	Odamı kendim toplarım.				
19.	Sağlıklı ve düzenli beslenirim.				
20.	Öfkemi kontrol ederim.				

SORUMLULUK-ÖZDENETİM DEĞERİ SON TEST DEĞERLENDİRME ÖLÇEĞİ
(ÖĞRENCİLER İÇİN)

Madde No	Sevgili öğrenciler; Aşağıda verilen ifadelerle ilgili tutum ve davranışlarınızı hangi sıklıkla gerçekleştirdiğinizi yandaki bölümde işaretleyiniz.	Her zaman	Çoğunlukla	Nadiren	Hiçbir zaman
1.	Kendime ve aileme karşı sorumlu olduğumu bilirim.				
2.	Tabiata karşı sorumluluğumun öncelikle zarar vermemek olduğun- nu düşünürüm.				
3.	Yaratıcıya karşı sorumluluklarımı yerine getiririm.				
4.	Ülkemi daha ileriye taşımakla sorumlu olduğumu bilirim.				
5.	Sorumluluk sahibi olursam başarımın artacağına inanırım.				
6.	Ev işlerinde bana verilen sorumlulukları yerine getiririm.				
7.	İnsan hak ve özgürlükleri konusunda özenli davranırım.				
8.	Ödevlerimi düzenli olarak yaparım.				
9.	Su, elektrik gibi kaynakları israf etmem.				
10.	İhtiyaç sahibi ve zor durumda olan bireylere yardım etmemin so- rumluluğum olduğunu bilirim.				
11.	Bütün dünyaya ve tüm canlılara karşı sorumlu olduğumu bilirim.				
12.	Okuldaki ve sokaktaki kamu mallarına zarar vermem.				
13.	İsraftan kaçınırım.				
14.	Sokakları ve ortak yaşam alanlarını temiz tutarım.				
15.	İnsani, vicdani, milli, manevi, tarihi sorumluluklarımın farkına varı- rım.				
16.	Vaktimi verimli kullanırım.				
17.	Ekran karşısında kontrollü zaman harcarım.				
18.	Odamı kendim toplarım.				
19.	Sağlıklı ve düzenli beslenirim.				
20.	Öfkemi kontrol ederim.				

Proje değerlendirmesi		Evet	Hayır
1.	ÇEDES Değerler Kulübü çalışmalarına katılmaktan memnun musunuz?	(E)	(H)
2.	Yapılan etkinliklerin sizde olumlu yönde davranış değişikliği meydana getirdiğini düşünüyor musunuz?	(E)	(H)
3.	ÇEDES projesi kapsamında hangi etkinliklerin yapılması sizi mutlu etti/eder?		

SORUMLULUK-ÖZDENETİM DEĞERİ SON TEST DEĞERLENDİRME ÖLÇEĞİ
(VELİLER İÇİN)

Madde No	Sevgili veliler; Aşağıda verilen ifadelerle ilgili tutum ve davranışlarınızı hangi sıklıkla gerçekleştirdiğinizi yandaki bölümde işaretleyiniz.	Her zaman	Çoğunlukla	Nadiren	Hiçbir zaman
1.	Kendime ve aileme karşı sorumlu olduğunu bilir.				
2.	Dünyaya karşı sorumluluğunun öncelikle zarar vermemek olduğunu düşünür.				
3.	Yaratıcıya karşı sorumluluklarını yerine getirir.				
4.	Ülkemizi daha ileriye taşımakla sorumlu olduğunu bilir.				
5.	Sorumluluk sahibi olursa başarısının artacağına inanır.				
6.	Ev işlerinde kendisine verilen sorumlulukları yerine getirir.				
7.	İnsan hak ve özgürlükleri konusunda özenli davranır.				
8.	Ödevlerini düzenli olarak yapar.				
9.	Su, elektrik gibi kaynaklarını israf etmemeye özen gösterir..				
10.	İhtiyaç sahibi ve zor durumda olan bireylere yardım etmemin sorumluluğumuz olduğunu bilir.				
11.	Bütün dünyaya ve tüm canlılara karşı sorumlu olduğunu bilir.				
12.	Okuldaki ve sokaktaki kamu mallarına zarar vermez.				
13.	İsraftan kaçınır.				
14.	Sokakları ve ortak yaşam alanlarını temiz tutar.				
15.	İnsani, vicdani, milli, manevi, tarihi sorumluluklarının farkına varır.				
16.	Vaktini verimli kullanır.				
17.	Ekran karşısında kontrollü zaman harcar.				
18.	Odasını kendi toplar.				
19.	Sağlıklı ve düzenli beslenir.				
20.	Öfkesini kontrol eder.				

Proje değerlendirmesi		Evet	Hayır
1.	ÇEDES Değerler Kulübü çalışmalarına öğrencinizin katılmasından memnun musunuz?	(E)	(H)
2.	Yapılan etkinliklerin öğrencinizde olumlu yönde davranış değişikliği meydana getirdiğini düşünüyor musunuz?	(E)	(H)
3.	ÇEDES projesi ile ilgili görüş, fikir ve önerileriniz varsa aşağıdaki alana yazabilirsiniz.		

VELİ DESTEK MEKTUBU

Değerli Velimiz,

ÇEDES Projesi kapsamında bu ayki değerimiz “**sorumluluk ve özdenetim**”... Günümüzde, anne-babalara “Nasıl bir çocuk yetiştirmek istiyorsunuz?” sorusunu sorduğumuzda alınan cevaplar, genelde benzer görüşleri kapsıyor. Başarılı, ne istediğini bilen, özgüven sahibi, kendini iyi ifade edebilen, yeteneklerini ön plana çıkartabilen, mutlu, yaşadığı çevreye uyum sağlayabilen... Aynı soruya bir eğitiminin vereceği cevap da hiç şüphesiz temelde aynı olacaktır.

Anne-babaların ve eğitimcilerin ideal insan tanımına yaklaşan kişiler yetiştirebilmeleri için çocuklarına küçük yaşlarda kazandırmaları gereken bazı değerler vardır. Bu değerler, çocuğun yetişkinlik yaşantısında önemli bir yere sahiptir; çünkü bu değerler, aynı zamanda huzurlu, mutlu ve başarılı bir yaşantının da temel anahtarlarıdır.

İdeal yetişkin tanımında yer alan becerilerin kaynağındaki değerlerden bir tanesi de “**sorumluluk bilinci**”dir. “Yaptığı işi sonuna kadar götüren ve yapmakta olduğu bir davranışın olası sonuçlarına katlanmayı göze alan çocuğa” sorumlu çocuk gözüyle bakabiliriz.

Sorumluluk bilincini kazanmak, oldukça uzun bir süreç olmakla birlikte, özellikle küçük yaşlarda kazanılmaya başlanması gereken bir değerdir.

Sorumluluk;

- Kurallara uyma,
- Tercihlerin ya da seçimlerin sonucuna katlanma,
- Başka insanlara ve onların haklarına saygı gösterme, olarak ele alınabilir.

Sorumluluğu öğretmek için sorumluluk vermeye istekli olmak gerekir. Bazen anne-babaların küçük yaştaki çocuklarının yorulmasına dayanamadıkları için birçok şeyi onların yerlerine yaptıklarını görüyoruz. Bu tarz bir yaklaşım, çocuğun rahatlığa alışmasına ve ileride büyük sorunların ortaya çıkmasına neden olur.

Küçük yaşlarda başkalarının kendisine ait işleri yaptığını gören çocuk, ileriki yaşlarda da bunu devam ettirmeye çalışır ki, bu da anne-baba-çocuk arasındaki çatışmaların da artmasına neden olur. Çünkü, bir süre sonra anne-baba için de çocuğun sorumluluklarını takip etmek güçleşmeye başlar. Çocuğun sorumlu davranma bilinci kazanabilmesi için bunu bir ihtiyaç olarak görebilmesi, nedenleri hakkında bilgi sahibi olması önemlidir. Kuralların neden konduğu ve sorumluluğun önemi anlatılmalıdır. Çocuklar, niçin bazı işleri yapmak zorunda olduklarını anlar ve bilirlerse, ne zaman ailelerine yardımcı olmaları gerektiğini, ne zaman bağımsız davranabileceklerini de öğrenmiş olurlar.

Sorumluluk ve öz denetim değerini işlerken siz değerli velilerimizin destekleri de bizim için çok önemlidir. Bu nedenle yapacağımız etkinlikler süresince sizlerin de bize destek olacağına inanıyoruz. Özellikle tanışma, kaynaşma, duygu, düşünce ve fikir paylaşımı amacıyla yapacağımız “Veli Buluşmaları” etkinliğinde sizleri de aramızda görmek bizler için mutluluk verici olacaktır.

Ayrıca;

1. Bu ay yapılan etkinliklerle ve bu etkinlikleri yaparken neler hissettikleri ile ilgili çocuğunuzla sohbet etmenizi,
2. Çocuğunuza ev içinde, bulunduğu yaş grubunu ve gelişimsel düzeyini düşünerek sorumluluk vermenizi,
3. Seçim yapabilme; karar verebilme ve seçimlerin sorumluluğunu alabilme becerisini geliştirerek, kendilerini daha iyi tanımalarını, çocuğunuza evde verebileceğiniz sorumlulukları sayarak seçme hakkı tanımanızı,
4. Anne baba olarak kendi sorumluluklarınızı yerine getirirken gösterdiğiniz özene dikkat çekerek, sorumluluklar yerine getirilmediğinde çıkabilecek sorunları ifade etmenizi,
5. Konuyla ilgili varsa anılarınızı veya bildiğiniz kıssaları anlatmanızı,
6. Çocuğunuzun olumlu davranışlarını takdir etmenizi ve mümkünse ödüllendirmenizi,
7. Sorumluluk ve özdenetim değeri ile ilgili çocuğunuza verilen “sıra sende/harekete geç” etkinliğine destek vermenizi,
8. Ay sonunda sizlerle paylaşacağımız veli geri dönüt ölçeğini titizlikle cevaplamanızı,

En önemlisi de söz, tutum ve davranışlarınızla çocuğunuza örnek olmanızı önemsiyoruz. Vereceğiniz destek için teşekkür ederiz.

Bizlerde ÇEDES Değerler Kulübü olarak sorumluluk ve özdenetim konusunda öğrencilerimizin farkındalığını ve bilgi düzeyini arttırmak ve aşağıdaki tabloda bulunan hedef davranışları kazandırmak istiyoruz.

HEDEF KAZANIMLAR		YAPILABİLECEK ETKİNLİK TÜRLERİ
SORUMLULUK - ÖZDENETİM	1. HAFTA 1. İnsani, vicdani, milli, manevi ve tarihi sorumluluklarının farkına varır. 2. Sorumlu olduğu davranışlar karşısında bilişsel ve duyuşsal tutumlar kazanır. 3. İnsan haklarının ne olduğu ve nasıl korunması gerektiğini bilir.	ÇEDES uygulama mekanlarında; Eğitim öğretim sürecinde eğlenerek, yaparak, yaşayarak, deneyerek, sorgulayarak öğrenme süreci tercih edilirken
	2. HAFTA 1. Kendine, çevresine, vatanına ve ailesine karşı sorumluluklarını kavrar. 2. Doğaya ve sosyal çevreye karşı sorumluluklarını bilir. 3. Sorumlu olduğu davranışların olumlu/olumsuz sonuçlarını ayırt eder.	• etkin hikaye dinleme, video izleme, • görsel yorumlama, drama, • kısa film, • röportaj, • okul içi ve yakın çevre (mahalle) etkinlikleri, uzak çevre (müze vb.) etkinlikler ile öğrenci ve veli çalışmaları yapılabilecektir.
	3. HAFTA 1. Kendine, çevresine, vatanına ve ailesine karşı sorumluluklarını kavrar. 2. Sorumlu olduğu davranışların olumlu/olumsuz sonuçlarını ayırt eder. 3. Öz denetim yaparak sorumluluklarını yerine getirir.	
	4. HAFTA 1. Rabbine karşı sorumluluklarının farkına varır. 2. Kendine karşı sorumluluklarını yerine getirmeye istekli olur. 3. Başarılı insanların ortak özelliklerini fark eder. 4. Zaman yönetiminin önemini kavrar. 5. Öz denetimin önemini kavrar. 6. Öfke kontrolü ve duygu kontrolünün önemini anlar.	Not: Yer verilen etkinlikler, eğiticinin tercihin ve uygulama mekanının elverişli olma durumuna göre değişiklik gösterebilir.

SORUMLULUK- ÖZDENETİM SÖZLÜĞÜ

EDA

1. Yerine getirme, bir hakkı hak sahibine ödeme, verme.
2. Bir borcu ödeme, bir görevi hakkıyla ifa etme.
3. İslam dininin yapılmasını emrettiği bütün ibadetlerin ve yüklediği sorumlulukların şartlarına uygun olarak vaktinde yerine getirilmesi.
4. Kur'an-ı Kerim'i tecvit kurallarına uygun olarak okuma.

EHLİYET

1. Yeterlilik, elverişlilik, liyakat.
2. Allah'ın "yapınız" ya da "yapmayınız" şeklindeki emirlerine muhatap olma hâli.
3. Kişinin hukuki haklardan yararlanmaya ve bu hakları kullanmaya elverişli olması.
4. Allah'ın koymuş olduğu dinî, hukuki emir ve yasaklarla yükümlü olma durumu, mükellefiyet.

EMANET

1. Güven verme, karşılıklı güvenüzerine yapılan anlaşma.
2. Korumak için güvenilen birine veya bir yere bırakılan eşya.
3. "Eminlik, güvenilirlik" anlamında peygamberlerin en önemli niteliklerinden birisi. Peygamberler, her zaman ve her yerde güvenilir olup kutsal görevlerini yerine getirmede emanet üzere davranmışlardır. Hem insanların emanetlerini hem de Allah'ın emaneti olan vahyi gereği gibi korumuşlar ve insanlara gerektiği gibi ulaştırmışlardır.
4. Akıl ve özgürlük, insana verilen dileme, isteme gücü; irade.
5. Allah'ın, kullarına peygamberler aracılığıyla göndermiş olduğu dinî yükümlülükler, sorumluluklar.
6. Yönetimde ehliyet ve yetki.

İRADE

1. Seçme, tercih etme, isteme, dileme, arzu etme, meyletme, karar verme. "Kim hacca gitmeyi irade ederse acele etsin." (Hadis)
2. Aklın düşünüp karar vermesi, yapılması veya yapılmaması eşit olan çeşitli davranışlardan birini beğenip tercih etmesi.
3. Allah'ın dilemesi, arzu etmesi, tercih etmesi ve dilediğini yerine getirmesi anlamlarında Allah'ın sıfatlarından biri. Allah'ın iradesi ezelîdir; irade sıfatı kendinden olup bir başkası tarafından yaratılmış değildir. Onun irade ettiği şey mutlaka olur, irade etmediği hiçbir şey meydana gelmez. Allah için bir zorunluluk da düşünülemez. Hiçbir şeyi var etmeye veya yok etmeye mecbur değildir. Kimse Allah'ı bir şeyi yapmaya veya yapmamaya zorlayamaz.

Çevreme Duyarlıyım, Değerlerime Sahip Çıkıyorum

İSRAF

Gereksiz yere para, zaman, emek vb.ni harcama; savurganlık.

MÜKELLEF

1. Sorumluluk ve yükümlülük taşıyan kişi.
2. Akli dengesi yerinde, ergenlik çağına ulaşmış, dinin emir ve yasakları karşısında sorumlu bulunan erkek ve kadın.

ONUR

1. İnsanın kendine karşı duyduğu saygı; alicenaplık.
2. Şeref.

ÖZ DENETİM

1. Daha önemli bir amaca ulaşabilmek için kişinin tepkilerini, davranışlarını veya başka amaca yönelme eğilimini denetleyip kısıtlaması; otokontrol.
2. Bir kurum veya kuruluşun işleyişini, amacına ve standartlara göre kendisinin kontrol etmesi.

SORUMLULUK

1. Kişinin kendi davranışlarını veya kendi yetki alanına giren herhangi bir olayın sonuçlarını üstlenmesi; sorum, mesuliyet, uhde.
2. Sorumlu olmayı gerektiren bir yükümlülüğün kendisi; ağırlık.

TASARRUF

1. Bir şeye sahip olma ve onu istediği gibi kullanma yetkisi; kullanım.
2. Tutum.
3. Para, mal vb. biriktirme.

VİCDAN

1. İç duygusu, şuur, kalpteki gizli his.
2. Hayır yapmaktan hoşlanan, kötülükten sakınan, iyiyi kötünden, hayrı şerden ayırt etmeye yardımcı olan ahlaki duygu, gizli his.

NOT: Sözlük kısmı MEB Dinî Terimler Sözlüğü'nden faydalanılarak oluşturulmuştur.



**DİN ÖĞRETİMİ
GENEL MÜDÜRLÜĞÜ**

**Millî Eğitim Bakanlığı
Din Öğretimi Genel Müdürlüğü
Beşevler Kampüsü F Blok
Yenimahalle / ANKARA**

Tel 413 25 89 / 413 35 35 dogm@meb.gov.tr



@cedesturkiye



@ÇEDES TÜRKİYE